

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних відносин та зовнішньої політики

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»**

Для спеціальності 052 Політологія

Автор:

Професор кафедри міжнародних
відносин та зовнішньої політики
ПАШИНА Н. П.

Затверджено на засіданні кафедри протокол № 1 від 28.08.2019 р.

1. Зміст КНМЗНД

1. Зміст КНМЗНД.....	2
2. Навчальна програма дисципліни.....	4
3. Робоча програма навчальної дисципліни.....	8
4. Навчальний контент.....	28
5. Методичні рекомендації до проведення семінарських занять.....	47
6. Дидактичне забезпечення самостійної роботи.....	60
7. Засоби діагностики навчальних досягнень студентів.....	61
8. Перелік навчально-методичних посібників, технічних засобів навчання тощо.....	64
9. Інформаційні матеріали.....	65

2. Навчальна програма дисципліни

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних відносин та зовнішньої політики

«ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
підготовки ОС Бакалавр
Спеціальності 052 Політологія**

Шифр за освітньою програмою НД 1.2.7

2019 р.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Політична психологія» складена відповідно до освітньої програми підготовки ОС Бакалавр спеціальності 052 Політологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є політична психологія, її теоретико-методологічні та практичні основи.

Міждисциплінарні зв'язки: Курс «Політична психологія» має міждисциплінарні зв'язки з дисциплінами: «Вступ до спеціальності», «Соціальна психологія», «Політична антропологія», «Політична культура», «Політичний менеджмент».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістовних модулів:

- 1. Аудиторна робота**
- 2. Поза аудиторна робота**

1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Політична психологія» є розкрити теоретико-методологічні та практичні основи політичної психології. Сформулювати у студентів конкретні навички, необхідні для успішної діяльності в цій сфері.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Політична психологія» є:

- формування знань про сутність, зміст та структуру політичної психології;
- вивчення основних методів та підходів з політичної психології;
- оволодіння базовими основами понятійно-категоріального апарату з політичної психології;
- накопичення знань про психологію політичної влади;
- засвоєння аналізу психологічних прийомів політичної дії;
- формування уявлень про психологічні особливості політичних технологій.

1.3. Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

знати :

- структуру, проблематику, основні завдання та головні напрями досліджень у галузі політичної психології;
- мати уявлення про основні етапи становлення політичної психології як науково-психологічної дисципліни;
- знати концепції та теорії західних і вітчизняних дослідників, що найбільше вплинули на розвиток політико-психологічної думки.

вміти :

- планувати емпіричні політико-психологічні дослідження;
- здійснювати аналіз поточних політичних подій та ситуацій з психологічного погляду;
- здійснювати пошук джерел та каналів інформації для розкриття певного питання у галузі політичної психології.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 години / 4 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Аудиторна робота

Тема 1. Політична психологія як наука та навчальна дисципліна

Тема 2. Основні етапи розвитку політичної психології

Тема 3. Політична психологія особистості

Тема 4. Політична психологія лідерства

- Тема 5. Психологія малих та великих груп в політиці
 Тема 6. Психологія влади. Мотивація влади в політичній психології.
 Тема 7 Системно-психологічні принципи ефективності та стійкості влади.
 Тема 8. Психологія технологій соціальних маніпуляцій.
 Тема 9. Управління політичною поведінкою за допомогою каналів масових комунікацій.
 Тема 10. Психологія політичного PR
 Тема 11. Психологія політичної реклами
 Тема 12. Психологія політичного конфлікту

Змістовий модуль 2. Поза аудиторна робота

СРС 1.

Реферат за однією з обраних тем:

1. Психологічні аспекти формування політичної культури.
2. Політичний менталітет.
3. Психологічні виміри політичних режимів.
4. Українська школа сучасної політичної психології
5. Психоаналіз ХХ століття
6. Політичний менталітет.
7. Політичний символ — поняття, класифікація, основні функції.
8. Політичний міф. Сучасні українські міфологеми.
9. Психологічні профілі українських політиків.
10. Особливості політичної еліти в сучасній Україні (політико-психологічний аспект).
11. Національна свідомість і самосвідомість.
12. Національний характер.
13. Національне примирення і згода.
14. Психологія масової електоральної поведінки.
15. Натовп як суб'єкт соціального і політичної дії.
16. Канали масової комунікації і специфіка їх дії на масову свідомість і поведінку.
17. Установки і стереотипи масової свідомості (на прикладі сучасного українського суспільства).
18. Громадськість: поняття, функції та фактори формування.
19. Психологічні особливості президентської влади.
20. Проблеми легітимності влади в сучасній Україні.
21. Політична опозиція як суб'єкт політичного процесу.
22. Проблема успішного функціонування та відповідальності політико-владної еліти.
23. Маніпулятивні аспекти політичної реклами (на прикладі виборчої кампанії).
24. Стратегія і тактика виборчого PR (на прикладі політичної партії).
25. Психологія PR і психологічні аспекти іміджу політика
26. Перфоманс як елемент політичного іміджу.
27. Інформаційна / психологічна війна як складова сучасної цивілізації.
28. Вплив мережевих засобів масової комунікації та глобальної мережі Інтернет на суспільну свідомість.
29. Використання мас-медіа у військових конфліктах
30. Психологія тероризму.

СРС 2

Проаналізувати три праці на вибір з різних тем курсу

1. Адлер А. Психология власти
2. Адорно Т. Исследование авторитарной личности
3. Аренд Х. Массы и тоталитаризм.
4. Арон Р. Демократия и тоталитаризм.

5. Ашин Г. Политическое лидерство.
6. Блондель Ж. Политическое лидерство
7. Болл. Власть.
8. Бурдые П. О телевидении и журналистике.
9. Вебер М. Харизматическое господство.
10. Каверин С. Б. Потребности власти.
11. Канетти Э. Масса и власть.
12. Лазарфельд П. Массовая коммуникация, массовые вкусы и организованное социальное действие.
13. Лассвелл Г. Структура и функции коммуникации в обществе.
14. Лебон Г. Психология народов и масс
15. Липпман У. Общественное мнение
16. Маркузе Г. Одномерный человек
17. Московичи С. Век толпы.
18. Московичи С. Машина, творящая богов.
19. Ницше Ф. Воля к власти: опыт переоценки всех ценностей.
20. Олпорт Г. Становление личности.
21. Ольшанский Д. В. Паника.
22. Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс
23. Сигеле С. Преступная толпа.
24. Тард Г. Общественное мнение и толпа
25. Фрейд З. Введение в психоанализ
26. Фрейд З. Массовая психология и анализ человеческого “Я
27. Фрейд З., Буллит У. Томас Вудро Вильсон: 28 президент США: Психологическое исследование.
28. Фрейдман У. «Вудро Вильсон и полковник Хаус» и политическая психобиография.
29. Фромм Э. Авторитарная личность.
30. Фромм Э. Бегство от свободы.
31. Хекхаузен Х. Мотив власти.
32. Херманн М. Стили лидерства и формирование внешней политики.
33. Хосе Ортега-И-Гассет. Восстание масс.
34. Юнг К. Диагностика диктаторов.
35. Юнг К. Психологические типы

3. Рекомендована література

1. А. Адлер. Психология власти // Наука жить. – М.,1997., или Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – С. 233 - 239.
2. Адорно Т. Исследование авторитарной личности. – М.,2001.
3. Арон Р. Демократия и тоталитаризм. – М., 1993.
4. Бебик В.М. Політологія для політика і громадянина.– К., 2003.
5. Блондель Ж. Политическое лидерство – М., Мысль, 1992. – 243с.
6. Блэк С. Введение в PR: Перевод с англ. – Ростов на Дону: Феникс, 1998. – 320 с.
7. Вебер М. Харизматическое господство // Социологические исследования , 1988.
8. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К. : МАУП, 2006. — 400 с. — Бібліогр.: с. 386–397.
9. Евгеньева Т. В. Тенологии социальных манипуляций и методы противодействия им. Спецкурс по политической психологии. – СПб.: Питер, 2007. – 80 с.
10. Канетти Э Масса и власть. – М., 1997, или Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.1. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – С.120 – 169.

11. Конфисахор А. Г. Психология власти. – 2-е изд., перераб. И доп. – СПб.: Питер, 2004. – 235 с.: ил.
12. Кресіна І. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: Етнополітологічний аналіз: Моногр.- К., 1998.
13. Лебон Г. Психология народов и масс. – СПб., 1995.
14. Липпман У. Общественное мнение. – М., 2004.
15. Лісничий В.В., Грищенко В.О., Іванов В.М. та ін. Сучасний виборчий PR. – Сєвєродонецьк: Видавничий дім «ЕВРИКА», 2001.
16. Макиавелли Н. Государь. – М., 1990.
17. Маркузе Г. Одномерный человек. – М.: Мысль, 1995.
18. Маслоу А. Психология бытия. – М., 1997.
19. Московичи С. Век толп. – М., 1996.
20. Ницше Ф. Воля к власти: опыт переоценки всех ценностей. – М., 1994.
21. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496с.
22. Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс //Вопросы философии. – 1989. – №3.
23. Пирен М.И. Основы політичної психології. – К., 2003.
24. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 368 с.
25. Політична психологія та Іміджелогія. Навчально-методичний посібник /Автори: Лактіонов О. М., Хомуленко Т. Б. – Харків, 2009. – 94 с.
26. Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. С англ. Составитель профессор Е. Б. Шестопап. – М.: ИНФРА – М, 2002. – 304 с.
27. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвєєва. – Київ: ЦУЛ. – 2003. – 216с.
28. Почепцов Г.Г. Профессия – имиджмейкер. – К., 1995.
29. Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Хрестоматия в 2-х т. Психология мас : навчальний посібник / автор-упорядник Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.1. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – 608 с.
30. Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – 576 с.
31. Райгородский Д.Я. Психология масс. Хрестоматия. – Самара: Издательский Дом «БАХРАХ – М», 2006. – 592 с.
32. Рассел Б. Власть. Новый социальный анализ. Лондон: UNWIN BOOKS, 1996. – 184 с.
33. Справочник по политическому консультированию / Под ред. проф. Дэвида Д. Перлматтера: Пер. с англ. – М.: Консалтинговая группа «Имидж-Контакт»; МНФРА – М, 2002. – XX11, 330 с.
34. Тард Г. Общественное мнение и толпа. – М., 1902.
35. Траверсе Т. М. Політична психологія: навчальний посібник / Т. М. Траверсе. — К.: Парламентське вид-во, 2013. — 240 с.
36. Фрейд З. Введение в психоанализ. – М., - 1989. – 348с.
37. Фрейд З. Массовая психология и анализ человеческого “Я” // Я и Оно: Тр. разных лет. – Тбилиси, 1991.
38. Фрейдман У. «Вудро Вильсон и полковник Хаус» и политическая психобиография /Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. англ. Составитель Е.Б. Шестопап. – М.: ИНФРА-М., 2002. – 304 с
39. Фромм Э. Бегство от свободы – М., 1990 – 295с.
40. Херманн М. Дж. Стили лидерства в формировании внешней политики // Полис. – 1991. - №1 – С. 91-92.
41. Шестопап Е.Б Политическая психология: Учебник для вузов – М.: ИНФА– М, 2002. – 448 с.

42. Юнг К. Психологические типы. — М., 1924.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен

5. Засоби діагностики успішності навчання: модульна контрольна робота, проведення екзамену.

3. Робоча програма навчальної дисципліни

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан _____ **В.Ф. Лисак**

“_28_” серпня _2019 року

Робоча навчального курсу

ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

(для студентів спеціальності «Політологія»)

Маріуполь – 2019

УДК

ББК

Пашина Н.П. Політична психологія: програма навчального курсу для студентів спеціальності «Політологія». – Маріуполь: МДУ, 2019. - 19 с.

Розробник: доктор політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Пашина Н.П.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики.

Протокол від “28” серпня 2019 року № 1

Декан _____ В.Ф. Лисак

“28” серпня 2019 року

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

«Політична психологія»

(для студентів спеціальності «Політологія»)

Курс: I Підготовка бакалаврів	Напрям, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів: 4 Модулів: 3 Загальна кількість годин: 120 Тижневих годин: 2	6.030104 Політологія бакалавр	Обов'язкова Рік підготовки: I семестр II Лекції: 40 годин Семінари: 20 годин Самостійна робота: 64 годин Вид контролю: екзамен

Мета: розкрити теоретико-методологічні та практичні основи політичної психології. Сформулювати у студентів конкретні навички, необхідні для успішної діяльності в цій сфері.

Програма

Вступ.

У навчальному курсі «Політична психологія» розглядається теоретичні та методологічні основи політичної психології як однієї з найважливіших суспільно-політичних дисциплін, що вивчає "людський вимір" політики. Розкриваються суть, предмет і метод політичної психології, її структура, особливості та основні форми виявлення. Аналізуються психологічні аспекти формування громадської думки, політичної поведінки, участі, а також процес залучення пересічного громадянина в політичні відносини, зумовлений такими суб'єктивними чинниками, як політичне свідоме та несвідоме, політична соціалізація, політична культура. Важливе значення приділено вивченню емпіричних методів психології - політичної реклами, публік рілейшнз, іміджмейкінгу та ін.. Детальний розгляд практичних аспектів політичної психології має аналітичне та дидактичне значення й ілюструється влучними прикладами з політичного життя України та іноземних країн.

Завданнями даної дисципліни є:

- формування знань про сутність, зміст та структуру політичної психології;
- вивчення основних методів та підходів з політичної психології;
- оволодіння базовими основами понятійно-категоріального апарату з політичної психології;
- накопичення знань про психологію політичної влади;
- засвоєння аналізу психологічних прийомів політичної дії;
- формування уявлень про психологічні особливості політичних технологій.

Основними формами навчання є лекції, семінарські заняття та самостійна робота студентів. Контроль за рівнем підготовки студентів здійснюватиметься як:

- поточний (перевірка знань на семінарах, тестах та самостійних домашніх роботах),
- проміжний (модульна контрольна робота),
- семестровий (у вигляді екзамену)

Навчальна програма розрахована на студентів, які навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр».

Програма побудована за вимогами кредитно-трансферної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах та узгоджена з примірною структурою навчального курсу, рекомендованою Європейською Кредитно-Трансферною Системою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка аECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням

Тематичний план курсу «Політична психологія»

Модуль 1. Аудиторна робота			
	Назва теми	Кількість годин	
		Лекції	Семінарські заняття
	Політична психологія як наука та навчальна дисципліна	2	2
	Основні етапи розвитку політичної психології	2	
	Політична психологія особистості	2	2
	Політична психологія лідерства	4	2
	Психологія малих та великих груп в політиці.	4	2
	Психологія влади. Мотивація влади в політичній психології.	4	2
	Системно-психологічні принципи ефективності та стійкості влади.	4	
	Психологія технологій соціальних маніпуляцій.	4	2
	Управління політичною поведінкою за допомогою каналів масових комунікацій.	4	2
	Психологія політичного ПР	2	2
	Психологія політичної реклами	4	2
	Психологія політичного конфлікту	4	2
Модуль 2. Поза аудиторна робота (Самостійна робота студента)			
Модуль 3. Підсумковий контроль			
Модульна контрольна робота			
Екзамен			

Розподіл балів

Семінарські заняття	30 балів
СРС	10 балів
Модульна контрольна робота	10 балів
Екзамен	50 балів
Загалом	100 балів

Теми лекційного курсу

Тема 1. Політична психологія як наука та навчальна дисципліна

Психологічні феномени політичних процесів як предмет вивчення політичної психології. Міжпредметні зв'язки політичної психології та інших галузей наукових знань. Завдання і об'єкти політичної психології. Місце політичної психології у системі суспільних наук. Проблеми і структура політичної психології. Методи дослідження політичної психології. Функції політичної психології. Основні категорії політичної психології.

Тема 2. Основні етапи розвитку політичної психології

Розвиток науково-психологічних поглядів у галузі політики до початку існування психології як самостійної науки. Розвиток політичної психології до XIX століття. Політична психологія як самостійна галузь наукового знання (теорія та практика). Розробка політико-психологічної лінії в першій половині XX ст. Вчення про психологію мас як етап розвитку політичної психології. Внесок психоаналізу в розвиток політико-психологічних ідей. Теорія Г. Ласуела та її значення для політичної психології. Вчення про архетипи масового несвідомого та її роль у розвитку політичної психології. Розвиток політично-психологічних ідей у працях вітчизняних дослідників. Сучасний стан політико-психологічних досліджень і їх основні напрями в Україні та за кордоном. Теоретико-методологічні та прикладні засади політичної психології.

Тема 3. Політична психологія особистості

Особистісний аспект політики. Методики і прийоми дослідження політичної психології особистості. Політична участь і поведінка. Типи політичної участі. Мотиви політичної участі особистості. Причини політичного відчуження особистості. Політична соціалізація особистості. Етапи, механізми, фактори і агенти політичної соціалізації особистості. Причини політичної десоціалізації. Політична ресоціалізація. Формування зрілого громадянина як основна мета політичної соціалізації. Політична ідентичність: сутність, механізми, типологія. Засвоєння нових політичних цінностей та ідеалів у зрілому віці. Політична культура: сутність, типи. Політичний менталітет. Менталітет як спосіб політичного мислення і осягнення політичної світобудови.

Тема 4. Політична психологія лідерства

Політичне лідерство як психологічний феномен. Політичне лідерство як специфічний тип політичної поведінки. Умови виникнення політичного лідерства. Компоненти політичного лідерства: особистість, середовище і їх взаємодія. Рівні політичного лідерства. Лідерство і вождизм. Співвідношення понять лідерства та керівництва. Політична харизма: поняття, версії і проблеми. Періодизація політико-психологічних досліджень феномена лідерства. Ранні та сучасні теорії лідерства. Теорії лідерства Т.Карлейля, Р.Емерсона. Вплив на сучасні теорії лідерства робіт Ф.Ніцше, З.Фрейда, Г.Тарда, Г.Лебона. Сучасні дослідники політичного лідерства: Г. Ашин, Ж. Блондель, Д. Видрін, Ю. М. Головатий, Ємельянов, В.Пугачов, Е.Богардус, Р.Стогділл, Т.Хілтон, Э. Канетті, С. Московичи. Політико-психологічні типології лідерства М. Вебера, Г. Ласуела,

Д. Рісмана, Дж. Д. Барбера, Д.М. Бернса, Д. Варні. М. Херманн, Р.Такера. Функції політичного лідера. Стили лідерства і психологічний клімат у групі. Авторитарне та демократичне лідерство. Сучасні підходи до феномену лідерства. Психологічні аспекти формування і особливості функціонування політичної еліти

Тема 5. Психологія малих та великих груп в політиці

Психологія групи в політиці. Етапи формування малих груп у політиці, їх основні характеристики. Методики дослідження політичної психології малих та великих груп. Соціометричний метод Дж. Морено. Внутрішні механізми становлення політичної групи. Організаційна культура політичної команди. Типології і різновиди малих груп за Д. В. Ольшанським.

Роль і місце великих соціальних груп у політиці. Соціально-групова ідеологія: механізми формування і поширення, основні параметри змісту. Політико-психологічні рівні великих соціальних груп та їх характерні ознаки. Умови та чинники, які впливають на динаміку політико-психологічного розвитку великих соціальних груп. Різновиди великих соціальних груп і їх особливості: класи, етнічні групи. Основні види національно-етнічних груп. Національний характер. Національна свідомість і самосвідомість.

Тема 6. Психологія влади. Мотивація влади в політичній психології.

Політична влада як основний об'єкт політичної психології. Основні концепції політичної влади. Механізми реалізації влади в суспільному житті. Мотивація влади. Джерела та ресурси політичної влади. Функції політичної влади. Психологічна характеристика політичної влади за А. Г. Конфісахор. Легітимність влади: психологічний зміст поняття. Чинники та способи легітимізації влади. Мотивація влади в політичній психології. Модель дії влади за Х. Хекхаузеном. Аналіз мотивів і дій суб'єктів влади. Компенсаторне походження влади. Воля до влади А. Адлера. Індикатори прагнення людини до влади. Класифікація потреби влади С. Каверіна. Модель дії влади в категоріях: «Мета – Засіб – результат – зворотний зв'язок»

Тема 7. Системно-психологічні принципи ефективності та стійкості влади

Системно-психологічний опис принципів влади. Психологічні принципи ефективності влади: принцип збереження, принцип своєчасності, принцип дієвості, принцип адекватності, принцип легітимності, принцип підтримки, принцип скритності, принцип розуміння. Принципи ефективності влади Н. Макіавеллі. Психологічні закономірності стійкості влади. Категорія «життєвий простір»: об'єктивні і суб'єктивні параметри. Вплив життєвого простору на стійкість влади. Ресурси влади за А. І. Юр'єву.

Вплив «ресурсів влади» на психологічні закономірності стійкості влади. Формула стійкості влади. Співвідношення життєвого простору з ресурсами влади. Політико-психологічні принципи балансу/дисбалансу влади в практичній політичній діяльності.

Тема 8. Психологія технологій соціальних маніпуляцій

Маса і масові політичні настрої. Посилення ролі масових форм свідомості й поведінки в сучасних умовах. Основні ознаки мас. Психологія масових політичних настроїв. Стихійна масова політична поведінка і масова політична свідомість. Проблема суб'єкта (“носія”) масової політичної свідомості. Становище особистості в масі, вплив механізмів навіювання, наслідування й зараження. Натовп як суб'єкт соціального і політичного дії. Аналіз феномену натовпу в роботах Г. Лебона, С. Сігеле, Г. Тарда і С. Московічі. Види натовпу: діюча (випадкова, конвенціональна, експресивна) та пасивна (агресивна, панічна, наживна).

Функції масових політичних настроїв. Маса і її вожаки. Типи масової свідомості. Структура масової політичної свідомості. Несвідоме і свідоме у масовій політичній свідомості. Зміст масової політичної свідомості: ідеї, доктрини, політико-світоглядні орієнтири тощо. Громадська думка як результат каналізування масових настроїв. Функції громадської думки. Поняття та функції громадськості. Роль масових газет у формуванні громадської думки. Психологічна природа чуток і можливості їхнього використання в політичних цілях. Типологія, функції та механізми поширення чуток. Механізми управління масовою свідомістю й поведінкою: переконання, навіювання, наслідування, емоційне зараження.

Тема 9. Управління політичною поведінкою за допомогою каналів масових комунікацій.

Місце і роль масових комунікацій в управлінні масовою політичною свідомістю й поведінкою. Поняття «масова комунікація». Аналіз масової комунікації в роботах Г. Лассвелла, П. Лазарсфельда, Р. Мерттона, П. Бурдьє, Ж. Бодріяра. Функції масової комунікації. Комунікативний ланцюг.

Канали масової комунікації та специфіка їхнього впливу на масову свідомість та поведінку. Основні види каналів масової комунікації: друковані, аудіо, аудіовізуальні. Етапи політичної кампанії на каналах масової комунікації. Установки та стереотипи масової свідомості. Поняття «установка» в роботах Д. Узнадзе, Г. Олпорта. Джерела формування та функції установки. Стереотипи: сутність, функції. Стереотипизація свідомості в роботах У. Ліппмана. Роль установок і стереотипів масової свідомості у

формуванні образу світу соціальних суб'єктів. Концепція образу світу А. Леонтьєва. Використання механізмів сприйняття в процесі управління масовою свідомістю та поведінкою: потреби - конформізм - ідентифікація.

Тема 10. Психологія політичного PR

Загальна характеристика PR. Історія PR. Складові змісту поняття «паблік релейшнз». Структура PR-діяльності. Психологічний портрет ефективного PR-спеціаліста. Професійні типи PR-спеціалістів. Особливості застосування PR в різних галузях науки та сферах діяльності. Психологія брэнда. П'ять кіл індивідуальності брэнда. Брендинг на базі архетипів. Архетипи соціалізації. Архетипи змін. Архетипи реставрації стабільності (повернення). Брендинг і організаційна культура.

PR в політиці. PR як знаряддя влади. Особливості виборчого PR. Загальна характеристика виборчого PR. Стратегія виборчого PR. Тактика виборчого PR. Психологічні основи виборчого PR. Етапи виборчого PR партії. Засоби масової інформації як ланка в системі PR-взаємодії. Роль психолога в групі політехнологів. Психологічні особливості роботи з різними сегментами електорального поля. Політичний PR поза виборчим процесом.

Тема 11. Психологія політичної реклами

Політична реклама як інтегративна агітаційно-пропагандистська технологія. Предмет, суб'єкт та об'єкт політичної реклами. Структура політичної реклами. Види політична реклама. Реклама як засіб політичних маркетингових комунікацій. Функції політичної реклами. «Війни за ідентичність» в політичному процесі. Принципи ефективної політичної реклами. Комунікативна сутність політичної реклами.

Політична реклама виборчих кампаній: цілі та етапи. Особливості впливу політичної реклами на електоральну поведінку. Методи політичної реклами. Структура реклами. Метод Дейла. Стайлінг. Фірмовий стиль. Усна політична реклама. Політична радіореklama. *Художні портрети та скульптура. Політична карикатура. Політична фотографія. Політичний плакат.* Політична листівка (або прокламація). Телевізійна політична реклама. Сувенірна продукція. Флешмоб. Унікальна політична пропозиція (УПП): психологічний зміст та структура. Вимоги до УПП. Антиреklama. Основні напрями протистояння чорному PR. Інформаційно-психологічна безпека в політичних стосунках.

Тема 12. Психологія політичного конфлікту

Сутність, причини та типи політичних конфліктів. Психологічні особливості політичних конфліктів. Найважливіші складові політичних конфліктів. Рольовий та соціальний конфлікт. Об'єктивні і суб'єктивні політичні конфлікти. Функції політичних конфліктів. Закономірності динаміки політичних конфліктів. Форми прояву політичних конфліктів. Причини виникнення політичної кризи. Політична напруженість. Системна і несистемні політичні конфлікти. Конфлікти інтересів, цінностей та ідентифікації. Шляхи розв'язання і врегулювання політичних конфліктів: переговори, фасилітація і посередництво. Соціально-психологічні методи управління політичними конфліктами та способи реагування на конфлікт (ухилення, згладжування, примус, компроміс, розв'язання) тощо. Психологія насилля, роз'єднання та примирення.

Теми семінарських занять

/п	Назва теми та план	Кількість годин
1..	Політична психологія як наука та навчальна дисципліна 1. Предмет, завдання та об'єкти політичної психології 2. Проблеми, структура, функції політичної психології 3. Основні категорії політичної психології	2
2..	Політична психологія особистості 1. Політична соціалізація та політична ідентифікація індивіда: агенти, стадії і механізми. 2. Політична участь і політична поведінка: мотиви потреби, ціннісні орієнтири. 3. Політична культура і політичний ідеал	2
3	Політична психологія лідерства 1. Теорії політичного лідерства 2. Політико – психологічні типології лідерства 3. Сучасні підходи до феномена лідерства 4. Психологія політичної еліти	2
4	Психологія малих та великих груп в політиці 1. Психологія малих груп в політиці. 2. Психологія великих груп в політиці. 3. Великі національно – етнічні групи в політиці.	2
5.	Психологія влади 1. Мотивація влади в політичній психології 2 Системно-психологічні принципи ефективності та стійкості влади. 3. Політико-психологічні принципи балансу/дисбалансу влади	2
6.	Психологія технологій соціальних маніпуляцій 1. Масові політичні настрої та громадська думка. 2. Психологічна природа чуток і можливості їх використання в політичних цілях. 3. Механізми управління масовою свідомістю і поведінкою.	2

	4. Управління політичною поведінкою за допомогою каналів масових комунікацій	
7.	Психологія політичної реклами 1. Предмет, суб'єкт та об'єкт політичної реклами. 2. Структура, види та функції політичної реклами. 3. Методи політичної реклами 4. Політична реклама виборчих кампаній.	2
8.	Психологія політичного конфлікту 1. Сутність та причини виникнення політичних конфліктів. 2. Типи та функції політичних конфліктів 3. Шляхи розв'язання і врегулювання політичних конфліктів	2

Завдання для самостійної індивідуальної роботи студента

СРС 1.

Реферат за однією з обраних тем:

1. Психологічні аспекти формування політичної культури.
2. Політичний менталітет.
3. Психологічні виміри політичних режимів.
4. Українська школа сучасної політичної психології
5. Психоаналіз ХХ століття
6. Політичний менталітет.
7. Політичний символ — поняття, класифікація, основні функції.
8. Політичний міф. Сучасні українські міфологеми.
9. Психологічні профілі українських політиків.
10. Особливості політичної еліти в сучасній Україні (політико-психологічний аспект).
11. Національна свідомість і самосвідомість.
12. Національний характер.
13. Національне примирення і згода.
14. Психологія масової електоральної поведінки.
15. Натовп як суб'єкт соціального і політичного дії.
16. Канали масової комунікації і специфіка їх дії на масову свідомість і поведінку.
17. Установки і стереотипи масової свідомості (на прикладі сучасного українського суспільства).
18. Громадськість: поняття, функції та фактори формування.
19. Психологічні особливості президентської влади.
20. Проблеми легітимності влади в сучасній Україні.
21. Політична опозиція як суб'єкт політичного процесу.

- 22.. Проблема успішного функціонування та відповідальності політико-владної еліти.
23. Маніпулятивні аспекти політичної реклами (на прикладі виборчої кампанії).
24. Стратегія і тактика виборчого PR (на прикладі політичної партії).
25. Психологія ПР і психологічні аспекти іміджу політика
26. Перформанс як елемент політичного іміджу.
27. Інформаційна / психологічна війна як складова сучасної цивілізації.
28. Вплив мережевих засобів масової комунікації та глобальної мережі Інтернет на суспільну свідомість.
29. Використання мас-медіа у військових конфліктах
30. Психологія тероризму.

СРС 2

Проаналізувати три праці на вибір з різних тем курсу

1. Адлер А. Психологія влади
2. Адорно Т. Исследование авторитарной личности
3. Арндт Х. Массы и тоталитаризм.
4. Арон Р. Демократия и тоталитаризм.
5. Ашин Г. Политическое лидерство.
6. Блондель Ж. Политическое лидерство
7. Болл. Власть.
8. Бурдьє П. О телевидении и журналистике.
9. Вебер М. Харизматическое господство.
10. Каверин С. Б. Потребности власти.
11. Канетти Є. Масса и власть.
12. Лазарфельд П. Массовая коммуникация, массовые вкусы и организованное социальное действие.
13. Лассвелл Г. Структура и функции коммуникации в обществе.
14. Лебон Г. Психология народов и масс
15. Липпман У. Общественное мнение
16. Маркузе Г. Одномерный человек
17. Московичи С. Век толпы.
18. Московичи С. Машина, творящая богов.
19. Ницше Ф. Воля к власти: опыт переоценки всех ценностей.
20. Олпорт Г. Становление личности.

21. Ольшанский Д. В. Паника.
22. Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс
23. Сигеле С. Преступная толпа.
24. Тард Г. Общественное мнение и толпа
25. Фрейд З. Введение в психоанализ
26. Фрейд З. Массовая психология и анализ человеческого “Я
27. Фрейд З., Буллит У. Томас Вудро Вильсон: 28 президент США: Психологическое исследование.
28. Фрейдман У. «Вудро Вильсон и полковник Хаус» и политическая психобиография.
29. Фромм Э. Авторитарная личность.
30. Фромм Э. Бегство от свободы.
31. Хекхаузен Х. Мотив власти.
32. Херманн М. Стили лидерства и формирование внешней политики.
33. Хосе Ортега-И-Гассет. Восстание масс.
34. Юнг К. Диагностика диктаторов.
35. Юнг К. Психологические типы

Література.

Література основна

1. А. Адлер. Психология власти // Наука жить. – М.,1997., или Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – С. 233 - 239.
2. Адорно Т. Исследование авторитарной личности. – М.,2001.
3. Аристотель. Политика // Соч.: В 4 т. – М., 1983. – Т.4.
4. Арон Р. Демократия и тоталитаризм. – М., 1993.
5. Бебик В.М. Політологія для політика і громадянина.– К., 2003.
6. Блондель Ж. Политическое лидерство – М., Мысль, 1992. – 243с.
7. Блэк С. Введение в PR: Перевод с англ. – Ростов на Дону: Феникс, 1998. – 320 с.
8. Вебер М. Харизматическое господство // Социологические исследования , 1988.
9. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К. : МАУП, 2006. — 400 с. — Бібліогр.: с. 386–397.
10. Евгеньева Т. В. Тенологии социальных манипуляций и методы противодействия им. Спецкурс по политической психологии. – СПб.: Питер, 2007. – 80 с.

11. Каверин С. Б. Потребность власти. – М., 1991., или Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.1. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – С.335 – 363
12. Канетти Э Масса и власть. – М., 1997 или Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.1. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – С.120 – 169.
13. Конфисахор А. Г. Психология власти. – 2-е изд., перераб. И доп. – СПб.: Питер, 2004. – 235 с.: ил.
14. Кресіна І. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: Етнополітологічний аналіз:Моногр.- К., 1998.
15. Лебон Г. Психология народов и масс. – СПб., 1995.
16. Липпман У. Общественное мнение. – М., 2004.
17. Лісничий В.В., Грищенко В.О., Іванов В.М. та ін. Сучасний виборчий PR. – Северодонецьк: Видавничий дім «ЕВРИКА», 2001.
18. Макиавелли Н. Государь. – М., 1990.
19. Маркузе Г. Одномерный человек. – М.: Мысль, 1995.
20. Маслоу А. Психология бытия. – М., 1997.
21. Московичи С. Век толп. – М., 1996.
22. Ницше Ф. Воля к власти: опыт переоценки всех ценностей. – М., 1994.
23. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496с.
24. Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс //Вопросы философии. – 1989. – №3.
25. Пирен М.И. Основы політичної психології. – К., 2003.
26. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 368 с.
27. Політична психологія та Іміджелогія. Навчально-методичний посібник /Автори: Лактіонов О. М., Хомуленко Т. Б. – Харків, 2009. – 94 с.
28. Политическая психология / Под ред. А.А. Деркача. – М., 2001.
29. Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. С англ. Составитель профессор Е. Б. Шестопап. – М.: ИНФРА – М, 2002. – 304 с.
30. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвеева. – Київ: ЦУЛ. – 2003. – 216с.
31. Почепцов Г.Г. Профессия – имиджмейкер. – К., 1995.

32. Психология и психоанализ власти. Хрестоматия в 2-х т. Психологія мас : навчальний посібник / автор-упорядник Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.1. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – 608 с.
33. Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – 576 с.
34. Райгородский Д.Я. Психология масс. Хрестоматия. – Самара: Издательский Дом «БАХРАХ – М», 2006. – 592 с.
35. Рассел Б. Власть. Новый социальный анализ. Лондон: UNWIN BOOKS, 1996. – 184 с.
36. Справочник по политическому консультированию / Под ред.проф. Дэвида Д. Перлматтера: Пер. с англ. – М.: Консалтинговая группа «Имидж-Контакт»; МНФРА – М, 2002. – XX11, 330 с.
37. Тард Г. Общественное мнение и толпа. – М.,1902.
38. Траверсе Т. М. Політична психологія: навчальний посібник / Т. М. Траверсе. — К.: Парламентське вид-во, 2013. — 240 с.
39. Фрейд З. Введение в психоанализ. – М., - 1989. – 348с.
40. Фрейд З. Массовая психология и анализ человеческого “Я” // Я и Оно: Тр. разных лет. – Тбилиси, 1991.
41. Фрейдман У. «Вудро Вильсон и полковник Хаус» и политическая психобиография / Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. англ. Составитель Е.Б. Шестопап. – М.: ИНФРА-М., 2002. – 304 с
42. Фромм Э. Бегство от свободы – М., 1990 – 295с.
43. Хекхаузен Х. Мотив власти // Мотивация и деятельность. – М., 1986., или Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – С. 299 – 339.
44. Херманн М. Дж. Стили лидерства в формировании внешней политики // Полис. – 1991. - №1 – С. 91-92.
45. Фрейдман У. «Вудро Вильсон и полковник Хаус» и политическая психобиография / Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. англ. Составитель Е.Б. Шестопап. – М.: ИНФРА-М., 2002. – 304 с
46. Шестопап Е.Б Политическая психология: Учебник для вузов – М.: ИНФА– М, 2002. – 448 с.
47. Юнг К. Психологические типы. — М., 1924.

Література додаткова

1. Аронсон Э., Пратканис Э. Эпоха пропаганды. Механизмы убеждения.– СПб, 2002.

2. Ашин Г.К. Элитология. – М., 1999.
3. Афонін Е, Донченко О. Проблема психологічного феномена проєкції в політиці // Політичний менеджмент. – 2009. - №5 (38). – С. 47 – 68.
4. Богданов Е.Н. Зазыкин В.Г. Психологические основы Паблик рилейшнз. СПб., 2004.
5. Волков Р.М. Політична ідеологія: ретроспективний аналіз та принципи функціонування в сучасній Україні.- К.: Стилос, 1999.-168 с.
6. Ганжуров Ю. Роль політичних комунікацій у формуванні громадянської свідомості // Політичний менеджмент. – 2010. - №4 (43). – С.36 – 45.
7. Головатий М, Логвиненко С. Політична толерантність як засіб національної консолідації українського соціуму // Політичний менеджмент. – 2010. - №3 (42). – С. 23 – 36.
8. Горбатенко В. Постмодерн і трансформація ціннісної основи людського буття // Політичний менеджмент.- 2005.- №1(10).- С.3 – 14.
9. Знаков В.В. Методика исследования макиавеллизма личности. – М., «Смысл», 2001
10. Кошелюк М.Е. Технологии политических выборов. – СПб., 2004.
11. Матвеева Л.В., Аникеева Т.Я., Молчанова Ю.В. Психология телевизионной коммуникации. – М., 2000
12. Меркотан К. Демократія як політичний і психологічний компроміс сучасності // Політичний менеджмент. – 2010. - №4 (43). – С. 122 – 129.
13. Перельгина О.Б. Психология имиджа. – М., 2002.
14. Розумний М. Український персоналізм як фактор політичної культури // Політичний менеджмент.- 2005.- №3(12).- С.91 – 100.
15. Траверсе О. Семантичне поле понять „політичне лідерство/керівництво” // Політичний менеджмент.- 2005.- №3(12).- С.128 -137.
16. Хомуленко Т.Б., Падафет Ю.Г., Скориніна О.В. Теоретичні та практичні аспекти дослідження іміджу: Монографія. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2005.
17. Шайгородський Ю. Ідеологія, міфологія і символізація політичного простору // Політичний менеджмент. – 2010. - №4 (43). – С. 53 – 62.
18. Шейгал Е. Семантика политического дискурса. – М., 2004.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Сайт Національної Парламентської бібліотеки України – <http://www.nplu.kiev.ua/>
3. Сайт Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України – <http://www.ipiend.gov.ua/>
4. Сайт Українського незалежного центру політичних досліджень – <http://www.usipr.kiev.ua/>
5. Сайт Українського центру політичного менеджменту – <http://www.politik.org.ua/>

Питання до іспиту

1. Політична психологія як наука.
2. Предмет, об'єкт і метод політичної психології.
3. Основні принципи, проблеми і структура політичної психології.
4. Основні категорії політичної психології.
5. Найважливіші етапи розвитку політичної психології.
6. Методи політико-психологічних досліджень.
7. Методи дослідження політичної психології особистості.
8. Методи дослідження політичної психології малих груп.
9. Методи дослідження політичної психології великих груп.
10. Методи дослідження політичної психології мас.
11. Політична свідомість.
12. Психологічні особливості політичної орієнтації суб'єктів політичного процесу.
13. Політична участь і поведінка: особливості та основні типи.
14. Психологічні аспекти формування політичної культури.
15. Політична культура і політичний ідеал
16. Політичний менталітет.
17. Авторитаризм, демократія, тоталітаризм: психологічні виміри політичних режимів.
18. Психологія опозиції
19. Політична символіка – психологічний аспект.
20. Політична психологія особистості.
21. Політичне лідерство як психологічний феномен.
22. Психологія політичної еліти.
23. Психологія малих груп у політиці.
24. Психологія великих груп у політиці.
25. Національна психологія в політичному контексті.

26. Психологія влади у вітчизняній і зарубіжній психології.
27. Воля до влади Ф.Ніцше
28. Мотивація влади в політичній психології
29. Модель дії влади по Х. Хекхаузену.
30. Воля до влади А. Адлера. Індикатори прагнення до влади.
31. Класифікація потреби влади С. Каверіна.
32. Системно - психологічний опис принципів влади.
33. Використання джерел влади в політичній діяльності.
34. Психологічні особливості президентської влади
35. Психологічні принципи ефективності влади.
36. Принципи ефективності влади Н. Макиавеллі.
37. Психологічні закономірності стійкості влади.
38. Категорія «життєвий простір», її вплив на стійкість влади.
39. Вплив «ресурсів влади» влади на психологічні закономірності її стійкості.
40. Формула стійкості влади.
41. Психологія життєвого простору. Суб'єктивні і об'єктивні характеристики.
42. Баланс/дисбаланс влади.
43. Психологія масових політичних настроїв.
44. Психологія масової стихійної поведінки: юрба, паніка, чутки.
45. Становище особистості в масі.
46. Натовп як суб'єкт соціального і політичного дії.
47. Аналіз феномену натовпу в роботах Г. Лебона, С. Сігеле, Г. Тарда і С. Московічі.
48. Типи та структура масової політичної свідомості.
49. Громадська думка: сутність, функції
50. Психологічна природа чуток: типологія, функції та механізми поширення.
51. Місце і роль масових комунікацій в управлінні масовою політичною свідомістю й поведінкою.
52. Поняття та функції масова комунікації.
53. Аналіз масової комунікації в роботах Г. Лассвелла, П. Лазарсфельда, Р. Мертона, П. Бурдьє, Ж. Бодріяра.
54. Види каналів масової комунікації.
55. Установки та стереотипи масової свідомості.
56. Поняття «установка» в роботах Д. Узнадзе, Г. Олпорта.
57. Стереотипизація свідомості в роботах У. Ліппмана.
58. Концепція образу світу А. Леонтєва.

59. Використання механізмів сприйняття в процесі управління масовою свідомістю та поведінкою
60. Психологія політичного PR: загальна характеристика, структура.
61. Психологія бренда.
62. PR в політиці.
63. Особливості виборчого PR.
64. Психологія масової електоральної поведінки.
65. Психологія політичної реклами: структура, види та функції
66. Політична реклама виборчих кампаній
67. Унікальна політична пропозиція (УПП): психологічний зміст та структура.
68. Фотографія кандидата
69. Відіо стиль кандидата
70. Маніпулятивні аспекти політичної реклами.
71. Психологія політичного конфлікту: сутність та причини виникнення.
72. Типи та функції політичних конфліктів.
73. Шляхи розв'язання і врегулювання політичних конфліктів.
74. Психологічні аспекти іміджу політика

4. НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ
до дисципліни «Політична психологія»
спеціальності 052 Політологія

МОДУЛЬ 1. Аудиторна робота

Тема 1. Політична психологія як наука та навчальна дисципліна

Психологічні феномени політичних процесів як предмет вивчення політичної психології. Міжпредметні зв'язки політичної психології та інших галузей наукових знань. Завдання і об'єкти політичної психології. Місце політичної психології у системі суспільних наук. Проблеми і структура політичної психології. Методи дослідження політичної психології. Функції політичної психології. Основні категорії політичної психології.

Література

1. Аристотель. Политика // Соч.: В 4 т. – М., 1983. – Т.4.
2. Арон Р. Демократия и тоталитаризм. – М., 1993.
3. Бебик В.М. Політологія для політика і громадянина.– К., 2003.
4. Вебер М. Харизматическое господство // Социологические исследования , 1988.
5. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К. : МАУП, 2006. — 400 с. — Бібліогр.: с. 386–397.
6. Кресіна І. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: Етнополітологічний аналіз:Моногр.- К., 1998.
7. Макиавелли Н. Государь. – М., 1990.
8. Маркузе Г. Одномерный человек. – М.: Мысль, 1995.
9. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496с.
10. Пирен М.И. Основы політичної психології. – К., 2003.
11. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 368 с.
12. Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. С англ. Составитель профессор Е. Б. Шестопап. – М.: ИНФРА – М, 2002. – 304 с.
13. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвеева. – Київ: ЦУЛ. – 2003. – 216с.
14. Райгородский Д.Я.Психология и психоанализ власти. Хрестоматия в 2-х т. Психология мас : навчальний посібник / автор-упорядник Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.1. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – 608 с.
15. Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – 576 с.
16. Райгородский Д.Я. Психология масс. Хрестоматия. – Самара: Издательский Дом «БАХРАХ – М», 2006. – 592 с.
17. Траверсе Т. М. Політична психологія: навчальний посібник / Т. М. Траверсе. — К.: Парламентське вид-во, 2013. — 240 с.
18. Шестопап Е.Б Политическая психология: Учебник для вузов – М.: ИНФА– М, 2002. – 448 с.
- 19.

Тема 2. Основні етапи розвитку політичної психології

Розвиток науково-психологічних поглядів у галузі політики до початку існування психології як самостійної науки. Розвиток політичної психології до XIX століття. Політична психологія як самостійна галузь наукового знання (теорія та практика). Розробка політико-психологічної лінії в першій половині XX ст. Вчення про психологію мас як етап розвитку політичної психології. Внесок психоаналізу в розвиток політико-психологічних ідей. Теорія Г. Ласуела та її значення для політичної психології. Вчення про архетипи масового несвідомого та її роль у розвитку політичної психології. Розвиток політично-психологічних ідей у працях вітчизняних дослідників. Сучасний стан політико-психологічних досліджень і їх основні напрями в Україні та за кордоном. Теоретико-методологічні та прикладні засади політичної психології.

Література

1. Адорно Т. Исследование авторитарной личности. – М., 2001.
2. Аристотель. Политика // Соч.: В 4 т. – М., 1983. – Т.4.
3. Арон Р. Демократия и тоталитаризм. – М., 1993.
4. Блондель Ж. Политическое лидерство – М., Мысль, 1992. – 243с.
5. Вебер М. Харизматическое господство // Социологические исследования, 1988.
6. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К. : МАУП, 2006. — 400 с. — Бібліогр.: с. 386–397.
7. Лебон Г. Психология народов и масс. – СПб., 1995.
8. Липпман У. Общественное мнение. – М., 2004.
9. Макиавелли Н. Государь. – М., 1990.
10. Маркузе Г. Одномерный человек. – М.: Мысль, 1995.
11. Маслоу А. Психология бытия. – М., 1997.
12. Московичи С. Век толп. – М., 1996.
13. Ницше Ф. Воля к власти: опыт переоценки всех ценностей. – М., 1994.
14. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496с.
15. Пирен М.И. Основы політичної психології. – К., 2003.
16. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 368 с.
17. Райгородский Д.Я. Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. С англ. Составитель профессор Е. Б. Шестопап. – М.: ИНФРА – М, 2002. – 304 с.

18. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвєєва. – Київ: ЦУЛ. – 2003. – 216с.
19. Психология и психоанализ власти. Хрестоматия в 2-х т. Психология мас : навчальний посібник / автор-упорядник Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.1. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – 608 с.
20. Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – 576 с.
21. Райгородский Д.Я. Психология масс. Хрестоматия. – Самара: Издательский Дом «БАХРАХ – М», 2006. – 592 с.
22. Тард Г. Общественное мнение и толпа. – М.,1902.
23. Траверсе Т. М. Політична психологія: навчальний посібник / Т. М. Траверсе. — К.: Парламентське вид-во, 2013. — 240 с.
24. Фрейд З. Введение в психоанализ. – М., - 1989. – 348с.
25. Фрейд З. Массовая психология и анализ человеческого “Я” // Я и Оно: Тр. разных лет. – Тбилиси, 1991.
26. Фрейдман У. «Вудро Вильсон и полковник Хаус» и политическая психобиография /Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. англ. Составитель Е.Б. Шестопап. – М.: ИНФРА-М., 2002. – 304 с
27. Фромм Э. Бегство от свободы – М., 1990 – 295с.
28. Шестопап Е.Б Политическая психология: Учебник для вузов – М.: ИНФА– М, 2002. – 448 с.
29. Юнг К. Психологические типы. — М., 1924.
30. Шейгал Е. Семантика политического дискурса. – М., 2004.

Тема 3. Політична психологія особистості

Особистісний аспект політики. Методики і прийоми дослідження політичної психології особистості. Політична участь і поведінка. Типи політичної участі. Мотиви політичної участі особистості. Причини політичного відчуження особистості. Політична соціалізація особистості. Етапи, механізми, фактори і агенти політичної соціалізації особистості. Причини політичної десоціалізації. Політична ресоціалізація. Формування зрілого громадянина як основна мета політичної соціалізації. Політична ідентичність: сутність, механізми, типологія. Засвоєння нових політичних цінностей та ідеалів у зрілому віці. Політична культура: сутність, типи. Політичний менталітет. Менталітет як спосіб політичного мислення і осягнення політичної світобудови.

Література

1. Адорно Т. Исследование авторитарной личности. – М., 2001.
2. Бебик В.М. Політологія для політика і громадянина.– К., 2003.
3. Блондель Ж. Политическое лидерство – М., Мысль, 1992. – 243с.
4. Вебер М. Харизматическое господство // Социологические исследования , 1988.
5. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К. : МАУП, 2006. — 400 с. — Бібліогр.: с. 386–397.
6. Кресіна І. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: Етнополітологічний аналіз:Моногр.- К., 1998.
7. Макиавелли Н. Государь. – М., 1990.
8. Маркузе Г. Одномерный человек. – М.: Мысль, 1995.
9. Маслоу А. Психология бытия. – М., 1997.
10. Ницше Ф. Воля к власти: опыт переоценки всех ценностей. – М., 1994.
11. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496с.
12. Пирен М.И. Основы політичної психології. – К., 2003.
13. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 368 с.
14. Политическая психология / Под ред. А.А. Деркача. – М., 2001.
15. Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. С англ. Составитель профессор Е. Б. Шестопад. – М.: ИНФРА – М, 2002. – 304 с.
16. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвеева. – Київ: ЦУЛ. – 2003. – 216с.
17. Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Хрестоматия в 2-х т. Психологія мас : навчальний посібник / автор-упорядник Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.1. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – 608 с.
18. Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – 576 с.
19. Райгородский Д.Я. Психология масс. Хрестоматия. – Самара: Издательский Дом «БАХРАХ – М», 2006. – 592 с.
20. Рассел Б. Власть. Новый социальный анализ. Лондон: UNWIN BOOKS, 1996. – 184 с.

21. Траверсе Т. М. Політична психологія: навчальний посібник / Т. М. Траверсе. — К.: Парламентське вид-во, 2013. — 240 с.
22. Фрейд З. Введение в психоанализ. — М., - 1989. — 348с.
23. Фрейдман У. «Вудро Вильсон и полковник Хаус» и политическая психобиография / Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. англ. Составитель Е.Б. Шестопап. — М.: ИНФРА-М., 2002. — 304 с
24. Херманн М. Дж. Стили лидерства в формировании внешней политики // Полис. — 1991. - №1 — С. 91-92.
25. Фрейдман У. «Вудро Вильсон и полковник Хаус» и политическая психобиография / Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. англ. Составитель Е.Б. Шестопап. — М.: ИНФРА-М., 2002. — 304 с
26. Шестопап Е.Б Политическая психология: Учебник для вузов — М.: ИНФА— М, 2002. — 448 с.
27. Юнг К. Психологические типы. — М., 1924.

Тема 4. Політична психологія лідерства

Політичне лідерство як психологічний феномен. Політичне лідерство як специфічний тип політичної поведінки. Умови виникнення політичного лідерства. Компоненти політичного лідерства: особистість, середовище і їх взаємодія. Рівні політичного лідерства. Лідерство і вождизм. Співвідношення понять лідерства та керівництва. Політична харизма: поняття, версії і проблеми. Періодизація політико-психологічних досліджень феномена лідерства. Ранні та сучасні теорії лідерства. Теорії лідерства Т.Карлейля, Р.Емерсона. Вплив на сучасні теорії лідерства робіт Ф.Ніцше, З.Фрейда, Г.Тарда, Г.Лебона. Сучасні дослідники політичного лідерства: Г. Ашин, Ж. Блондель, Д. Видрін, Ю. М. Головатий, Ємельянов, В.Пугачов, Е.Богардус, Р.Стогділл, Т.Хілтон, Э. Канетті, С. Московичи. Політико-психологічні типології лідерства М. Вебера, Г. Лассуела, Д. Рісмана, Дж. Д. Барбера, Д.М. Бернса, Д. Варні. М. Херманн, Р.Такера. Функції політичного лідера. Стили лідерства і психологічний клімат у групі. Авторитарне та демократичне лідерство. Сучасні підходи до феномену лідерства. Психологічні аспекти формування і особливості функціонування політичної еліти.

Література

1. Бебик В.М. Політологія для політика і громадянина.— К., 2003.
2. Блондель Ж. Политическое лидерство — М., Мысль, 1992. — 243с.
3. Вебер М. Харизматическое господство // Социологические исследования , 1988.

4. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К. : МАУП, 2006. — 400 с. — Бібліогр.: с. 386–397.
5. Макиавелли Н. Государь. — М., 1990.
6. Ницше Ф. Воля к власти: опыт переоценки всех ценностей. — М., 1994.
7. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. — Екатеринбург: Деловая книга, 2001. — 496с.
8. Пирен М.И. Основы політичної психології. — К., 2003.
9. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. — 368 с.
10. Политическая психология / Под ред. А.А. Деркача. — М., 2001.
11. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвеева. — Київ: ЦУЛ. — 2003. — 216с.
12. Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия — Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. — 576 с.
13. Рассел Б. Власть. Новый социальный анализ. Лондон: UNWIN BOOKS, 1996. — 184 с.
14. Розумний М. Український персоналізм як фактор політичної культури // Політичний менеджмент.- 2005.- №3(12).- С.91 – 100.
15. Траверсе Т. М. Політична психологія: навчальний посібник / Т. М. Траверсе. — К.: Парламентське вид-во, 2013. — 240 с.
16. Фрейд З. Массовая психология и анализ человеческого “Я” // Я и Оно: Тр. разных лет. — Тбилиси, 1991.
17. Фрейдман У. «Вудро Вильсон и полковник Хаус» и политическая психобиография /Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. англ. Составитель Е.Б. Шестопап. — М.: ИНФРА-М., 2002. — 304 с
18. Херманн М. Дж. Стили лидерства в формировании внешней политики // Полис. — 1991. - №1 — С. 91-92.
19. Фрейдман У. «Вудро Вильсон и полковник Хаус» и политическая психобиография /Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. англ. Составитель Е.Б. Шестопап. — М.: ИНФРА-М., 2002. — 304 с
20. Шестопап Е.Б Политическая психология: Учебник для вузов — М.: ИНФА— М, 2002. — 448 с.
21. Юнг К. Психологические типы. — М., 1924.

Психологія групи в політиці. Етапи формування малих груп у політиці, їх основні характеристики. Методики дослідження політичної психології малих та великих груп. Соціометричний метод Дж. Морено. Внутрішні механізми становлення політичної групи. Організаційна культура політичної команди. Типології і різновиди малих груп за Д. В. Ольшанським.

Роль і місце великих соціальних груп у політиці. Соціально-групова ідеологія: механізми формування і поширення, основні параметри змісту. Політико-психологічні рівні великих соціальних груп та їх характерні ознаки. Умови та чинники, які впливають на динаміку політико-психологічного розвитку великих соціальних груп. Різновиди великих соціальних груп і їх особливості: класи, етнічні групи. Основні види національно-етнічних груп. Національний характер. Національна свідомість і самосвідомість.

Література

1. Аристотель. Политика // Соч.: В 4 т. – М., 1983. – Т.4.
2. Бебик В.М. Політологія для політика і громадянина.– К., 2003.
3. Вебер М. Харизматическое господство // Социологические исследования , 1988.
4. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К. : МАУП, 2006. — 400 с. — Бібліогр.: с. 386–397.
5. Кресіна І. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: Етнополітологічний аналіз:Моногр.- К., 1998.
6. Лебон Г. Психология народов и масс. – СПб., 1995.
7. Липпман У. Общественное мнение. – М., 2004.
8. Макиавелли Н. Государь. – М., 1990.
9. Московичи С. Век толп. – М., 1996.
10. Ницше Ф. Воля к власти: опыт переоценки всех ценностей. – М., 1994.
11. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496с.
12. Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс //Вопросы философии. – 1989. – №3.
13. Пирен М.И. Основы політичної психології. – К., 2003.
14. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 368 с.
15. Политическая психология / Под ред. А.А. Деркача. – М., 2001.
16. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвеева. – Київ: ЦУЛ. – 2003. – 216с.

17. Траверсе Т. М. Політична психологія: навчальний посібник / Т. М. Траверсе. — К.: Парламентське вид-во, 2013. — 240 с.
18. Фрейд З. Массовая психология и анализ человеческого “Я” // Я и Оно: Тр. разных лет. — Тбилиси, 1991.
19. Шестопап Е.Б. Политическая психология: Учебник для вузов — М.: ИНФА— М, 2002. — 448 с.
20. Юнг К. Психологические типы. — М., 1924.

Тема 6. Психологія влади. Мотивація влади в політичній психології.

Політична влада як основний об’єкт політичної психології. Основні концепції політичної влади. Механізми реалізації влади в суспільному житті. Мотивація влади. Джерела та ресурси політичної влади. Функції політичної влади. Психологічна характеристика політичної влади за А. Г. Конфісахор. Легітимність влади: психологічний зміст поняття. Чинники та способи легітимізації влади. Мотивація влади в політичній психології. Модель дії влади за Х. Хекхаузеном. Аналіз мотивів і дій суб’єктів влади. Компенсаторне походження влади. Воля до влади А. Адлера. Індикатори прагнення людини до влади. Класифікація потреби влади С. Каверіна. Модель дії влади в категоріях: «Мета – Засіб – результат – зворотний зв’язок»

Література

1. А. Адлер. Психология власти // Наука жить. — М., 1997., или Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия — Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. — С. 233 - 239.
2. Аристотель. Политика // Соч.: В 4 т. — М., 1983. — Т.4.
3. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К. : МАУП, 2006. — 400 с. — Бібліогр.: с. 386–397.
4. Каверин С. Б. Потребность власти. — М., 1991., или Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.1. Хрестоматия — Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. — С.335 – 363
5. Конфісахор А. Г. Психология власти. — 2-е изд., перераб. И доп. — СПб.: Питер, 2004. — 235 с.: ил.
6. Макиавелли Н. Государь. — М., 1990.
7. Маслоу А. Психология бытия. — М., 1997.
8. Ницше Ф. Воля к власти: опыт переоценки всех ценностей. — М., 1994.

9. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496с.
10. Пирен М.И. Основи політичної психології. – К., 2003.
11. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 368 с.
12. Политическая психология / Под ред. А.А. Деркача. – М., 2001.
13. Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. С англ. Составитель профессор Е. Б. Шестопап. – М.: ИНФРА – М, 2002. – 304 с.
14. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвеева. – Київ: ЦУЛ. – 2003. – 216с.
15. Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Хрестоматия в 2-х т. Психологія мас : навчальний посібник / автор-упорядник Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.1. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – 608 с.
16. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – 576 с.
17. Рассел Б. Власть. Новый социальный анализ. Лондон: UNWIN BOOKS, 1996. – 184 с.
18. Траверсе Т. М. Політична психологія: навчальний посібник / Т. М. Траверсе. — К.: Парламентське вид-во, 2013. — 240 с.
19. Фрейд З. Массовая психология и анализ человеческого “Я” // Я и Оно: Тр. разных лет. – Тбилиси, 1991.
20. Фрейдман У. «Вудро Вильсон и полковник Хаус» и политическая психобиография / Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. англ. Составитель Е.Б. Шестопап. – М.: ИНФРА-М., 2002. – 304 с
21. Хекхаузен Х. Мотив власти // Мотивация и деятельность. – М., 1986., или Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – С. 299 – 339.
22. Фрейдман У. «Вудро Вильсон и полковник Хаус» и политическая психобиография / Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. англ. Составитель Е.Б. Шестопап. – М.: ИНФРА-М., 2002. – 304 с
23. Шестопап Е.Б Политическая психология: Учебник для вузов – М.: ИНФА– М, 2002. – 448 с.

Тема 7. Системно-психологічні принципи ефективності та стійкості влади

Системно-психологічний опис принципів влади. Психологічні принципи ефективності влади: принцип збереження, принцип своєчасності, принцип дієвості, принцип адекватності, принцип легітимності, принцип підтримки, принцип скритності, принцип розуміння. Принципи ефективності влади Н. Макиавеллі. Психологічні закономірності стійкості влади. Категорія «життєвий простір»: об'єктивні і суб'єктивні параметри. Вплив життєвого простору на стійкість влади. Ресурси влади за А. І. Юр'єву. Вплив «ресурсів влади» на психологічні закономірності стійкості влади. Формула стійкості влади. Співвідношення життєвого простору з ресурсами влади. Політико-психологічні принципи балансу/дисбалансу влади в практичній політичній діяльності.

Література

1. А. Адлер. Психология власти // Наука жить. – М., 1997., или Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – С. 233 - 239.
2. Аристотель. Политика // Соч.: В 4 т. – М., 1983. – Т.4.
3. Арон Р. Демократия и тоталитаризм. – М., 1993.
4. Вебер М. Харизматическое господство // Социологические исследования, 1988.
5. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К. : МАУП, 2006. — 400 с. — Бібліогр.: с. 386–397.
6. Каверин С. Б. Потребность власти. – М., 1991., или Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.1. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – С.335 – 363
7. Конфисахор А. Г. Психология власти. – 2-е изд., перераб. И доп. – СПб.: Питер, 2004. – 235 с.: ил.
8. Макиавелли Н. Государь. – М., 1990.
9. Ницше Ф. Воля к власти: опыт переоценки всех ценностей. – М., 1994.
10. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496с.
11. Пирен М.И. Основы політичної психології. – К., 2003.
12. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 368 с.
13. Политическая психология / Под ред. А.А. Деркача. – М., 2001.
14. Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. С англ. Составитель профессор Е. Б. Шестопап. – М.: ИНФРА – М, 2002. – 304 с.

15. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвеева. – Київ: ЦУЛ. – 2003. – 216с.
16. Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Хрестоматия в 2-х т. Психологія мас : навчальний посібник / автор-упорядник Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.1. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – 608 с.
17. Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – 576 с.
18. Рассел Б. Власть. Новый социальный анализ. Лондон: UNWIN BOOKS, 1996. – 184 с.
19. Траверсе Т. М. Політична психологія: навчальний посібник / Т. М. Траверсе. — К.: Парламентське вид-во, 2013. — 240 с.
20. Фрейдман У. «Вудро Вильсон и полковник Хаус» и политическая психобиография / Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. англ. Составитель Е.Б. Шестопап. – М.: ИНФРА-М., 2002. – 304 с
21. Хекхаузен Х. Мотив власти // Мотивация и деятельность. – М., 1986., или Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – С. 299 – 339.
22. Шестопап Е.Б Политическая психология: Учебник для вузов – М.: ИНФА–М, 2002. – 448 с.

Тема 8. Психологія технологій соціальних маніпуляцій

Маса і масові політичні настрої. Посилення ролі масових форм свідомості й поведінки в сучасних умовах. Основні ознаки мас. Психологія масових політичних настроїв. Стихійна масова політична поведінка і масова політична свідомість. Проблема суб'єкта (“носія”) масової політичної свідомості. Становище особистості в масі, вплив механізмів навіювання, наслідування й зараження. Натовп як суб'єкт соціального і політичного дії. Аналіз феномену натовпу в роботах Г. Лебона, С. Сігеле, Г. Тарда і С. Московічі. Види натовпу: діюча (випадкова, конвенціональна, експресивна) та пасивна (агресивна, панічна, наживна).

Функції масових політичних настроїв. Маса і її вожаки. Типи масової свідомості. Структура масової політичної свідомості. Несвідоме і свідоме у масовій політичній свідомості. Зміст масової політичної свідомості: ідеї, доктрини, політико-світоглядні орієнтири тощо. Громадська думка як результат каналізування масових настроїв. Функції громадської думки. Поняття та функції громадськості. Роль масових газет у формуванні

громадської думки. Психологічна природа чуток і можливості їхнього використання в політичних цілях. Типологія, функції та механізми поширення чуток. Механізми управління масовою свідомістю й поведінкою: переконання, навіювання, наслідування, емоційне зараження.

Література

1. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К. : МАУП, 2006. — 400 с. — Бібліогр.: с. 386–397.
2. Евгеньева Т. В. Тенологии социальных манипуляций и методы противодействия им. Спецкурс по политической психологии. — СПб.: Питер, 2007. — 80 с.
3. Кресіна І. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: Етнополітологічний аналіз: Моногр.- К., 1998.
4. Лассвелл Г. Структура и функции коммуникации в обществе [Электронный ресурс] / Г. Лассвелл // Массовая коммуникация в современном мире : хрестоматия. — М. : Дело, 2002. — С. 131–132. — Режим доступа : http://www.i-u.ru/biblio/archive/hrest_pr/00.aspx. — Назва з титул. екрана.
5. Лебон Г. Психология народов и масс. — СПб., 1995.
6. Макиавелли Н. Государь. — М., 1990.
7. Московичи С. Век толп. — М., 1996.
8. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. — Екатеринбург: Деловая книга, 2001. — 496с.
9. Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс // Вопросы философии. — 1989. — №3.
10. Пирен М.И. Основы політичної психології. — К., 2003.
11. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. — 368 с.
12. Политическая психология / Под ред. А.А. Деркача. — М., 2001.
13. Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. С англ. Составитель профессор Е. Б. Шестопап. — М.: ИНФРА – М, 2002. — 304 с.
14. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвеева. — Київ: ЦУЛ. — 2003. — 216с.
15. Психология и психоанализ власти. Хрестоматия в 2-х т. Психологія мас : навчальний посібник / автор-упорядник Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.1. Хрестоматия — Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. — 608 с.

16. Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – 576 с.
17. Райгородский Д.Я. Психология масс. Хрестоматия. – Самара: Издательский Дом «БАХРАХ – М», 2006. – 592 с.
18. Тард Г. Общественное мнение и толпа. – М.,1902.
19. Траверсе Т. М. Політична психологія: навчальний посібник / Т. М. Траверсе. — К.: Парламентське вид-во, 2013. — 240 с.
20. Шестопап Е.Б. Политическая психология: Учебник для вузов – М.: ИНФА– М, 2002. – 448 с.

Тема 9. Управління політичною поведінкою за допомогою каналів масових комунікацій.

Місце і роль масових комунікацій в управлінні масовою політичною свідомістю й поведінкою. Поняття «масова комунікація». Аналіз масової комунікації в роботах Г. Лассвелла, П. Лазарсфельда, Р. Мертона, П. Бурдьє, Ж. Бодріяра. Функції масової комунікації. Комунікативний ланцюг.

Канали масової комунікації та специфіка їхнього впливу на масову свідомість та поведінку. Основні види каналів масової комунікації: друковані, аудіо, аудіовізуальні. Етапи політичної кампанії на каналах масової комунікації. Установки та стереотипи масової свідомості. Поняття «установка» в роботах Д. Узнадзе, Г. Олпорта. Джерела формування та функції установки. Стереотипи: сутність, функції. Стереотипизація свідомості в роботах У. Ліппмана. Роль установок і стереотипів масової свідомості у формуванні образу світу соціальних суб'єктів. Концепція образу світу А. Леонтьєва. Використання механізмів сприйняття в процесі управління масовою свідомістю та поведінкою: потреби - конформізм - ідентифікація.

Література

1. Аристотель. Политика // Соч.: В 4 т. – М., 1983. – Т.4.
2. Блэк С. Введение в PR: Перевод с англ. – Ростов на Дону: Феникс, 1998. – 320 с.
3. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К. : МАУП, 2006. — 400 с. — Бібліогр.: с. 386–397.
4. Евгеньева Т. В. Тенологии социальных манипуляций и методы противодействия им. Спецкурс по политической психологии. – СПб.: Питер, 2007. – 80 с.

5. Конфисахор А. Г. Психология власти. – 2-е изд., перераб. И доп. – СПб.: Питер, 2004. – 235 с.: ил.
6. Кресіна І. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: Етнополітологічний аналіз: Моногр.- К., 1998.
7. Липпман У. Общественное мнение. – М., 2004.
8. Лісничий В.В., Грищенко В.О., Іванов В.М. та ін. Сучасний виборчий PR. – Северодонецьк: Видавничий дім «ЕВРИКА», 2001.
9. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496с.
10. Пирен М.И. Основы політичної психології. – К., 2003.
11. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 368 с.
12. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвеева. – Київ: ЦУЛ. – 2003. – 216с.
13. Почепцов Г.Г. Профессия – имиджмейкер. – К., 1995.
14. Траверсе Т. М. Політична психологія: навчальний посібник / Т. М. Траверсе. — К.: Парламентське вид-во, 2013. — 240 с.
15. Шестопал Е.Б. Политическая психология: Учебник для вузов – М.: ИНФА–М, 2002. – 448 с.

Тема 10. Психологія політичного PR

Загальна характеристика PR. Історія PR. Складові змісту поняття «паблік рілейшнз». Структура PR-діяльності. Психологічний портрет ефективного PR-спеціаліста. Професійні типи PR-спеціалістів. Особливості застосування PR в різних галузях науки та сферах діяльності. Психологія брэнда. П'ять кіл індивідуальності брэнда. Брендинг на базі архетипів. Архетипи соціалізації. Архетипи змін. Архетипи реставрації стабільності (повернення). Брендинг і організаційна культура.

PR в політиці. PR як знаряддя влади. Особливості виборчого PR. Загальна характеристика виборчого PR. Стратегія виборчого PR. Тактика виборчого PR. Психологічні основи виборчого PR. Етапи виборчого PR партії. Засоби масової інформації як ланка в системі PR-взаємодії. Роль психолога в групі політехнологів. Психологічні особливості роботи з різними сегментами електорального поля. Політичний PR поза виборчим процесом.

Література

1. Блэк С. Введение в PR: Перевод с англ. – Ростов на Дону: Феникс, 1998. – 320 с.
2. Вебер М. Харизматическое господство // Социологические исследования, 1988.
3. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К. : МАУП, 2006. — 400 с. — Бібліогр.: с. 386–397.
4. Евгеньева Т. В. Тенологии социальных манипуляций и методы противодействия им. Спецкурс по политической психологии. – СПб.: Питер, 2007. – 80 с.
5. Конфисахор А. Г. Психология власти. – 2-е изд., перераб. И доп. – СПб.: Питер, 2004. – 235 с.: ил.
6. Липпман У. Общественное мнение. – М., 2004.
7. Лісничий В.В., Грищенко В.О., Іванов В.М. та ін. Сучасний виборчий PR. – Северодонецьк: Видавничий дім «ЕВРИКА», 2001.
8. Маслоу А. Психология бытия. – М., 1997.
9. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496с.
10. Пирен М.И. Основы політичної психології. – К., 2003.
11. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 368 с.
12. Політична психологія та Іміджелогія. Навчально-методичний посібник /Автори: Лактіонов О. М., Хомуленко Т. Б. – Харків, 2009. – 94 с.
13. Политическая психология / Под ред. А.А. Деркача. – М., 2001.
14. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвеева. – Київ: ЦУЛ. – 2003. – 216с.
15. Почепцов Г.Г. Профессия – имиджмейкер. – К., 1995.
16. Справочник по политическому консультированию / Под ред. проф. Дэвида Д. Перлматтера: Пер. с англ. – М.: Консалтинговая группа «Имидж-Контакт»; МНФРА – М, 2002. – XX11, 330 с.
17. Траверсе Т. М. Політична психологія: навчальний посібник / Т. М. Траверсе. — К.: Парламентське вид-во, 2013. — 240 с.
18. Херманн М. Дж. Стили лидерства в формировании внешней политики // Полис. – 1991. - №1 – С. 91-92.
19. Хомуленко Т.Б., Падафет Ю.Г., Скориніна О.В. Теоретичні та практичні аспекти дослідження іміджу: Монографія. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2005.
20. Шестопап Е.Б Политическая психология: Учебник для вузов – М.: ИНФА– М, 2002. – 448 с.

Тема 11. Психологія політичної реклами

Політична реклама як інтегративна агітаційно-пропагандистська технологія. Предмет, суб'єкт та об'єкт політичної реклами. Структура політичної реклами. Види політична реклама. Реклама як засіб політичних маркетингових комунікацій. Функції політичної реклами. «Війни за ідентичність» в політичному процесі. Принципи ефективної політичної реклами. Комунікативна сутність політичної реклами.

Політична реклама виборчих кампаній: цілі та етапи. Особливості впливу політичної реклами на електоральну поведінку. Методи політичної реклами. Структура реклами. Метод Дейла. Стайлінг. Фірмовий стиль. Усна політична реклама. Політична радіореklama. Художні портрети та скульптура. Політична карикатура. Політична фотографія. Політичний плакат. Політична листівка (або прокламація). Телевізійна політична реклама. Сувенірна продукція. Флешмоб. Унікальна політична пропозиція (УПП): психологічний зміст та структура. Вимоги до УПП. Антиреklama. Основні напрями протистояння чорному PR. Інформаційно-психологічна безпека в політичних стосунках.

Література

1. Аронсон Э., Пратканис Э. Эпоха пропаганды. Механизмы убеждения.– СПб, 2002.
2. Афонін Е, Донченко О. Проблема психологічного феномена проєкції в політиці // Політичний менеджмент. – 2009. - №5 (38). – С. 47 – 68.
3. Блэк С. Введение в PR: Перевод с англ. – Ростов на Дону: Феникс, 1998. – 320 с.
4. Богданов Е.Н. Зазыкин В.Г. Психологические основы Паблик рилейшнз. СПб., 2004.
5. Ганжуров Ю. Роль політичних комунікацій у формуванні громадянської свідомості // Політичний менеджмент. – 2010. - №4 (43). – С.36 – 45.
6. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К. : МАУП, 2006. — 400 с. — Бібліогр.: с. 386–397.
7. Евгеньева Т. В. Тенологии социальных манипуляций и методы противодействия им. Спецкурс по политической психологии. – СПб.: Питер, 2007. – 80 с.
8. Кошелюк М.Е. Технологии политических выборов. – СПб., 2004.
9. Липпман У. Общественное мнение. – М., 2004.
10. Лісничий В.В., Грищенко В.О., Іванов В.М. та ін. Сучасний виборчий PR. – Сєвєродонецьк: Видавничий дім «ЄВРИКА», 2001.

11. Матвеева Л.В., Анисеева Т.Я., Молчанова Ю.В. Психология телевизионной коммуникации. – М., 2000
12. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496с.
13. Перельгина О.Б. Психология имиджа. – М., 2002.
14. Пирен М.И. Основы політичної психології. – К., 2003.
15. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 368 с.
16. Политическая психология / Под ред. А.А. Деркача. – М., 2001.
17. Політична психологія та Іміджелогія. Навчально-методичний посібник /Автори: Лактіонов О. М., Хомуленко Т. Б. – Харків, 2009. – 94 с.
18. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвеева. – Київ: ЦУЛ. – 2003. – 216с.
19. Справочник по политическому консультированию / Под ред.проф. Дэвида Д. Перлматтера: Пер. с англ. – М.: Консалтинговая группа «Имидж-Контакт»; МНФРА – М, 2002. – XX11, 330 с.
20. Траверсе Т. М. Політична психологія: навчальний посібник / Т. М. Траверсе. — К.: Парламентське вид-во, 2013. — 240 с.
21. Херманн М. Дж. Стили лидерства в формировании внешней политики // Полис. – 1991. - №1 – С. 91-92.
22. Хомуленко Т.Б., Падафет Ю.Г., Скориніна О.В. Теоретичні та практичні аспекти дослідження іміджу: Монографія. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2005.
23. Шайгородський Ю. Ідеологія, міфологія і символізація політичного простору // Політичний менеджмент. – 2010. - №4 (43). – С. 53 – 62.
24. Шестопап Е.Б Политическая психология: Учебник для вузов – М.: ИНФА– М, 2002. – 448 с.

Тема 12. Психологія політичного конфлікту

Сутність, причини та типи політичних конфліктів. Психологічні особливості політичних конфліктів. Найважливіші складові політичних конфліктів. Рольовий та соціальний конфлікт. Об'єктивні і суб'єктивні політичні конфлікти. Функції політичних конфліктів. Закономірності динаміки політичних конфліктів. Форми прояву політичних конфліктів. Причини виникнення політичної кризи. Політична напруженість. Системна і несистемні політичні конфлікти. Конфлікти інтересів, цінностей та ідентифікації. Шляхи розв'язання і врегулювання політичних конфліктів: переговори, фасилітація і

посередництво. Соціально-психологічні методи управління політичними конфліктами та способи реагування на конфлікт (ухилення, згладжування, примус, компроміс, розв'язання) тощо. Психологія насилля, роз'єднання та примирення.

Література

1. Анцупов, А. Я., Шипилов А. И. Конфликтология: Учебник для вузов. — М.: ЮНИТИ, 2000. - 551 с.
2. Козер, Л. Функции социального конфликта. - М., 2000.— 215 с
3. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К. : МАУП, 2006. — 400 с. — Бібліогр.: с. 386–397.
4. Евгеньева Т. В. Тенологии социальных манипуляций и методы противодействия им. Спецкурс по политической психологии. – СПб.: Питер, 2007. – 80 с.
5. Кресіна І. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: Етнополітологічний аналіз: Моногр.- К., 1998.
6. Макиавелли Н. Государь. – М., 1990.
7. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496с.
8. Пирен М.И. Основы політичної психології. – К., 2003.
9. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 368 с.
10. Политическая конфликтология: Учебное пособие / Под ред. С. Ланцова. – СПб.: Питер, 2008. – 319 с.
11. Политическая психология / Под ред. А.А. Деркача. – М., 2001.
12. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвєєва. – Київ: ЦУЛ. – 2003. – 216с.
13. Траверсе Т. М. Політична психологія: навчальний посібник / Т. М. Траверсе. — К.: Парламентське вид-во, 2013. — 240 с.
14. Шестопап Е.Б Политическая психология: Учебник для вузов – М.: ИНФА–М, 2002. – 448 с.

5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

Методичні рекомендації мають на меті допомогти в підготовці та проведенні семінарських занять з курсу «Політична психологія». Наявність планів семінарів тем доповідей та рефератів, контрольних запитань, списків літератури по кожній темі сприятимуть поглибленому вивченню тематичного матеріалу.

ТЕМА 1. ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Постановка проблеми.

1. Предмет, завдання та об'єкти політичної психології
2. Проблеми, структура, функції політичної психології
3. Основні категорії політичної психології

Тематика рефератів

31. Українська школа сучасної політичної психології.
32. Завдання політичної психології на сучасному етапі розвитку українського суспільства
33. Психодіагностика ХХ століття
34. Політична психологія у сучасному суспільстві ризику та демократії.
35. Діагностичні та прогностичні, розвиваючі та корекційні методи політичної психології.
36. Етапи розвитку політичної психології.
37. Провідні персоналії в історії політичної психології.

Логічні завдання та проблемні запитання:

1. Дослідити та проаналізувати корені політико-психологічних ідей
2. Розробити та проаналізувати модель взаємозв'язку політичної психології із іншими науками
3. Описати три основних блоки психічних процесів у політиці: політичне сприймання, політичне мислення і політичні емоції
4. Описати основні напрямки досліджень сучасної політичної психології

Література

1. Афонін Е, Донченко О. Проблема психологічного феномена проєкції в політиці // Політичний менеджмент. – 2009. - №5 (38). – С. 47 – 68.
2. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496с.
3. Пирен М.И. Основы політичної психології. – К., 2003.
4. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 368 с.
5. Політична психологія та Іміджелогія. Навчально-методичний посібник /Автори: Лактіонов О. М., Хомуленко Т. Б. – Харків, 2009. – 94 с.
6. Политическая психология / Под ред. А.А. Деркача. – М., 2001.
7. Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. С англ. Составитель профессор Е. Б. Шестопап. – М.: ИНФРА – М, 2002. – 304 с.
8. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвєєва. – Київ: ЦУЛ. – 2003. – 216с.

ТЕМА 2. ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Постановка проблеми.

1. Методики і прийоми дослідження політичної психології особистості.
2. Політична соціалізація та політична ідентифікація індивіда: агенти, стадії і механізми.
3. Політична участь і політична поведінка: мотиви потреби, ціннісні орієнтири.
4. Політична культура і політичний ідеал

Теми повідомлень і доповідей

1. Особливості політичної культури в сучасній Україні.
2. Політична ресоціалізація та її особливості
3. Політичний менталітет.
4. Політичний символ — поняття, класифікація, основні функції.
5. Політичний міф. Сучасні українські міфологеми.
6. Політична ідентифікація як ресурс політичного розвитку.

Логічні завдання та проблемні запитання:

1. Проаналізувати та описати чинники політичної соціалізації особистості у сучасному світі.
2. Описати політичні потреби особистості: їх суть, типологію та функціональну роль.

3. Діслідити та описати приклади прояву політичної соціалізації на ранніх етапах онтогенезу.
4. Дослідити рівень політичного інтересу у групі респондентів юнацького віку.
5. Написати міркування на тему «Психологія виховання громадянськості».
6. Здійснити інтернет-огляд за ключовими словами теми.
7. Проаналізувати міфи про героїв та виділити з них формулу героїчного міфу.
8. Навести приклади прояву у поведінці архетипів, зумовлених візантійською компонентою менталітету українців.
9. Скласти психологічні рекомендації маргіналові.

Література

1. Адорно Т. Исследование авторитарной личности. – М., 2001.
2. Бебик В.М. Політологія для політика і громадянина. – К., 2003.
3. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К. : МАУП, 2006. — 400 с. — Бібліогр.: с. 386–397.
4. Кресіна І. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: Етнополітологічний аналіз: Моногр.- К., 1998
5. Маркузе Г. Одномерный человек. – М.: Мысль, 1995.
6. Маслоу А. Психология бытия. – М., 1997.
7. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496с.
8. Пирен М.И. Основы політичної психології. – К., 2003.
9. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 368 с.
10. Политическая психология / Под ред. А.А. Деркача. – М., 2001.
11. Шестопап Е.Б Политическая психология: Учебник для вузов – М.: ИНФА–М, 2002. – 448 с.

ТЕМА 3. ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ ЛІДЕРСТВА

Постановка проблеми

1. Теорії політичного лідерства
2. Політико – психологічні типології лідерства
3. Сучасні підходи до феномена лідерства
4. Психологія політичної еліти.

Теми повідомлень і доповідей

1. Психологічні профілі українських політиків.
2. Особливості політичної еліти в сучасній Україні (політико – психологічний аспект)

3. Психологічний портрет політичного лідера (за вибором)
4. Лідери революційного та еволюційного типу.
5. Кризові лідери та реформісти.
6. Політична еліта та народ.
7. Я-концепція і самооцінка політичного лідера.
8. Гендерні аспекти політичного лідерства.

Логічні завдання та проблемні запитання:

1. Скласти резюме на книгу Ніколо Макіавеллі «Князь».
2. Здійснити інтернет-огляд на ключове поняття «харизма».
3. Проаналізуйте результати відповідей на такі запитання:
 - А) назвіть імена 10 людей, які є харизматичними та яких ви знаєте.
 - Б) назвіть імена харизматиків в економіці, політиці, мистецтві.
 - В) які якості їм притаманні?
 - Г) які якості притаманні Вам?
 - Д) які якості особисто Ви вважаєте харизматичними?
4. Дослідити макіавелізм у групі респондентів юнацького віку.
5. Скласти резюме на книгу З. Фрейд та У. Буллита «Томас Вудро Вільсон 28-й президент США. Психологічне дослідження».
 1. Скласти психологічну характеристику відомого політичного лідера.
 2. Скласти резюме на книгу Хосе Ортеги-і-Гассета «Людина маси і людина еліти».
 3. Здійснити інтернет-огляд «Політичні лідери».
 4. Скласти психодіагностичний комплекс для політика.
 5. Дослідити уявлення про ідеального президента та порівняти їх з уявленнями про реального президента у групі респондентів.
6. Скласти психологічний портрет політичного лідера (за вибором)

Література

1. Вебер М. Харизматическое господство // Социологические исследования , 1988.
2. Макиавелли Н. Государь. – М., 1990.
3. Ницше Ф. Воля к власти: опыт переоценки всех ценностей. – М., 1994.
4. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496с.
5. Пирен М.И. Основы політичної психології. – К., 2003.

6. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 368 с.
7. Політична психологія та Іміджологія. Навчально-методичний посібник /Автори: Лактіонов О. М., Хомуленко Т. Б. – Харків, 2009. – 94 с.
8. Политическая психология / Под ред. А.А. Деркача. – М., 2001.
9. Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. С англ. Составитель профессор Е. Б. Шестопап. – М.: ИНФРА – М, 2002. – 304 с.
10. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвеева. – Київ: ЦУЛ. – 2003. – 216с.
11. Почепцов Г.Г. Профессия – имиджмейкер. – К., 1995.
12. Фрейд З. Введение в психоанализ. – М., - 1989. – 348с.
13. Фрейд З. Массовая психология и анализ человеческого “Я” // Я и Оно: Тр. разных лет. – Тбилиси, 1991.
14. Фрейдман У. «Вудро Вильсон и полковник Хаус» и политическая психобиография /Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. англ. Составитель Е.Б. Шестопап. – М.: ИНФРА-М., 2002. – 304 с

ТЕМА 4. ПСИХОЛОГІЯ МАЛИХ ТА ВЕЛИКИХ ГРУП В ПОЛІТИЦІ

Постановка проблеми

1. Психологія малих груп в політиці.
2. Психологія великих груп в політиці.
3. Великі національно – етнічні групи в політиці.

Теми повідомлень і доповідей

1. Методи дослідження політичної психології малих груп.
2. Методи дослідження політичної психології великих груп
3. Психологічна характеристика політичної партії як суб’єкта політичної діяльності.
4. Національна психологія в політичному контексті
5. Національна свідомість і самосвідомість
6. Національний характер.
7. Національне примирення і згода.
8. Соціально-групова ідеологія: механізми формування і поширення, основні параметри змісту.

Логічні завдання

1. Проаналізувати та описати основні етапи формування політичної групи

2. Описати основні типології і різновиди малих груп у сучасному політичному житті України
3. Скласти порівняльну таблицю буденної та теоретичної національної свідомості
4. Проаналізувати психологію глобалізації та антиглобалізму.

Література

1. Арон Р. Демократия и тоталитаризм. – М., 1993.
2. Бебик В.М. Політологія для політика і громадянина.– К., 2003.
3. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К. : МАУП, 2006. — 400 с. — Бібліогр.: с. 386–397.
4. Канетти Э Масса и власть. – М., 1997 или Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.1. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – С.120 – 169.
5. Кресіна І. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: Етнополітологічний аналіз:Моногр.- К., 1998.
6. Лебон Г. Психология народов и масс. – СПб., 1995.
7. Липпман У. Общественное мнение. – М., 2004.
8. Московичи С. Век толп. – М., 1996.
9. Ницше Ф. Воля к власти: опыт переоценки всех ценностей. – М., 1994.
10. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496с.
11. Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс //Вопросы философии. – 1989. – №3.
12. Пирен М.И. Основы політичної психології. – К., 2003.
13. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 368 с.
14. Політична психологія та Іміджелогія. Навчально-методичний посібник /Автори: Лактіонов О. М., Хомуленко Т. Б. – Харків, 2009. – 94 с.
15. Политическая психология / Под ред. А.А. Деркача. – М., 2001.
16. Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. С англ. Составитель профессор Е. Б. Шестопап. – М.: ИНФРА – М, 2002. – 304 с.
17. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвєєва. – Київ: ЦУЛ. – 2003. – 216с.
18. Тард Г. Общественное мнение и толпа. – М.,1902.
19. Траверсе Т. М. Політична психологія: навчальний посібник / Т. М. Траверсе. — К.: Парламентське вид-во, 2013. — 240 с.
20. Шестопап Е.Б Политическая психология: Учебник для вузов – М.: ИНФА– М, 2002. – 448 с.

ТЕМА 5. ПСИХОЛОГІЯ ВЛАДИ

Постановка проблеми

1. Мотивація влади в політичній психології
- 2 Системно-психологічні принципи ефективності та стійкості влади.
3. Політико-психологічні принципи балансу/дисбалансу влади

Теми повідомлень і доповідей

1. Психологічні особливості президентської влади.
2. Воля до влади Ф.Ніцше.
3. Філософська концепція влади Б. Рассела.
4. Принципи ефективності влади Н. Макиавеллі
5. Проблеми легітимності влади в сучасній Україні.
6. Порівняльний аналіз концептуальних підходів до розуміння психології влади.
7. Політична опозиція як суб'єкт політичного процесу.
8. Проблема успішного функціонування та відповідальності політико-владної еліти.

Логічні завдання та проблемні запитання

1. Як на Вашу думку, у чому полягають проблеми успішного функціонування та відповідальності політико-владної еліти?
2. У чому полягають психологічні засади довіри до влади?
3. Проаналізувати асоціативні зв'язки лексеми “влада”.
2. Дослідити прагнення до влади та прагнення до успіху у групі респондентів юнацького віку.
3. Здійснити інтернет-огляд за ключовими словами теми.
4. Скласти резюме на книгу В.Ф. Халімова ,“Кратологія”.
5. Описати приклади дії різних видів влади.
6. Провести дослідження за допомогою проєктивної методики «Я і влада».

Література

1. А. Адлер. Психология власти // Наука жить. – М.,1997., или Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – С. 233 - 239.
2. Адорно Т. Исследование авторитарной личности. – М.,2001.
3. Каверин С. Б. Потребность власти. – М., 1991., или Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.1. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – С.335 – 363
4. Канетти Э Масса и власть. – М., 1997 или Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.1. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – С.120 – 169.
5. Конфисахор А. Г. Психология власти. – 2-е изд., перераб. И доп. – СПб.: Питер, 2004. – 235 с.: ил.
6. Макиавелли Н. Государь. – М., 1990.
7. Ницше Ф. Воля к власти: опыт переоценки всех ценностей. – М., 1994.

8. Психология и психоанализ власти. Хрестоматия в 2-х т. Психология мас : навчальний посібник / автор-упорядник Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.1. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – 608 с.
9. Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – 576 с.
10. Райгородский Д.Я. Психология масс. Хрестоматия. – Самара: Издательский Дом «БАХРАХ – М», 2006. – 592 с.
11. Фромм Э. Бегство от свободы – М., 1990 – 295с.
12. Хекхаузен Х. Мотив власти // Мотивация и деятельность. – М., 1986., или Райгородский Д.Я. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия – Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1999. – С. 299 – 339.
13. Херманн М. Дж. Стили лидерства в формировании внешней политики // Полис. – 1991. - №1 – С. 91-92.
14. Фрейдман У. «Вудро Вильсон и полковник Хаус» и политическая психобиография / Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. англ. Составитель Е.Б. Шестопап. – М.: ИНФРА-М., 2002. – 304 с

ТЕМА 6. ПСИХОЛОГІЯ ТЕХНОЛОГІЙ СОЦІАЛЬНИХ МАНІПУЛЯЦІЙ

Постановка проблеми

1. Масові політичні настрої та громадська думка.
2. Психологічна природа чуток і можливості їх використання в політичних цілях.
3. Механізми управління масовою свідомістю і поведінкою.
4. Управління політичною поведінкою за допомогою каналів масових комунікацій

Теми повідомлень і доповідей

1. Політичні технології і політичний процес. Їх суть, особливості та взаємозалежність.
2. Індивідуальні політичні технології та їх особливості.
3. Види політичних маніпуляцій (міжособистісні, масові).
4. Маси та масова свідомість. Їх взаємозв'язок і взаємозалежність.
5. Громадська думка: суть, особливості формування та прояву.
6. Роль масових форм свідомості й поведінки в сучасних умовах.
7. Громадськість: поняття, функції та фактори формування

Логічні завдання та проблемні запитання

1. Зробить психологічний аналіз засобів масової інформації як знаряддя пропаганди.
2. Проаналізуйте роботи Г. Лассвелла, П. Лазарсфельда, Р. Мертона, П. Бурдьє, Ж. Бодріяра про вплив масових комунікацій на суспільну свідомість.
3. Яки ви знаєте види каналів масової комунікації та в чому полягають їх особливості?
4. Наведіть приклад, як механізми сприйняття впливають на процес управління політичною поведінкою.
5. Обґрунтуйте, що «образ мира» значно впливає на нашу політичну ідентифікацію та поведінку.
6. Опишіть роль масових газет в Україні у формуванні масової свідомості та громадської думки.
7. Докажіть, що мережі Інтернет значно впливають на суспільну свідомість.
8. Наведіть приклади маніпуляцій масовою свідомістю за допомогою ЗМІ.

Література

1. Блэк С. Введение в PR: Перевод с англ. – Ростов на Дону: Феникс, 1998. – 320 с.
2. Вебер М. Харизматическое господство // Социологические исследования , 1988.
3. Ганжуров Ю. Роль політичних комунікацій у формуванні громадянської свідомості // Політичний менеджмент. – 2010. - №4 (43). – С.36 – 45.
4. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К. : МАУП, 2006. — 400 с. — Бібліогр.: с. 386–397.
5. Евгеньева Т. В. Технологии социальных манипуляций и методы противодействия им. Спецкурс по политической психологии. – СПб.: Питер, 2007. – 80 с.
6. Кошелюк М.Е. Технологии политических выборов. – СПб., 2004.
7. Липпман У. Общественное мнение. – М., 2004.
8. Лісничий В.В., Грищенко В.О., Іванов В.М. та ін. Сучасний виборчий PR. – Северодонецьк: Видавничий дім «ЕВРИКА», 2001.
9. Макиавелли Н. Государь. – М., 1990.
10. Маслоу А. Психология бытия. – М., 1997.
11. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496с.
12. Матвеева Л.В., Аникеева Т.Я., Молчанова Ю.В. Психология телевизионной коммуникации. – М., 2000
13. Пирен М.И. Основы політичної психології. – К., 2003.
14. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 368 с.
15. Політична психологія та Іміджелогія. Навчально-методичний посібник /Автори: Лактіонов О. М., Хомуленко Т. Б. – Харків, 2009. – 94 с.
16. Политическая психология / Под ред. А.А. Деркача. – М., 2001.

17. Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. С англ. Составитель профессор Е. Б. Шестопап. – М.: ИНФРА – М, 2002. – 304 с.
18. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвеева. – Київ: ЦУЛ. – 2003. – 216с.
19. Почепцов Г.Г. Профессия – имиджмейкер. – К., 1995.
20. Справочник по политическому консультированию / Под ред. проф. Дэвида Д. Перлматтера: Пер. с англ. – М.: Консалтинговая группа «Имидж-Контакт»; ИНФРА – М, 2002. – XX11, 330 с.

ТЕМА 7. ПСИХОЛОГІЯ ПОЛІТИЧНОЇ РЕКЛАМИ

Постановка проблеми

1. Предмет, суб'єкт та об'єкт політичної реклами.
2. Структура, види та функції політичної реклами.
3. Методи політичної реклами
4. Політична реклама виборчих кампаній.

Теми повідомлень і доповідей

1. Стратегія і тактика виборчого PR (на прикладі політичної партії).
2. Психологія ПР і психологічні аспекти іміджу політика
3. Перформанс як елемент політичного іміджу.
4. Маніпулятивні аспекти політичної реклами.
5. Фотографія кандидата
6. Відіо стиль кандидата
7. Кампанії підтримки політичних рішень.
8. Види політичної реклами на прикладі виборчої кампанії.
9. Психотехнології в пропаганді.

Логічні завдання та проблемні запитання

1. Описати психологічні механізми різних видів політичної реклами.
2. Зробить експертний аналіз телепередачі за наступною схемою:
 - 1). Авторська позиція:
 - орієнтація на формальне (неформальне) спілкування;
 - позиція «на рівних» чи «домінування – підкорення» чи «відсторонення»;
 - байдужість – небайдужість;
 - основна думка.

- 2). Комуникативне послання (емоційність, зрозумілість, чіткість, стиль подачі, з чим дисонує).
- 3). Форма впливу (бесіда, інтерв'ю, відео репортаж, статистичні дані, апеляція до почуттів, залучення до діалогу).
- 4). Відеоряд: цікавий, динамічний, оптимальний за обсягом, переключення уваги, залучення різних рецепторів, стилістично різноманітний, образний, архетипічний, естетичний, традиційний (новітній), сюжетна навантаженість.
- 5). Оцінка ведучого.
- 6). Люди у кадрі.
- 7). Характеристика аудиторії.
- 8). Резюме.

Література

1. Блэк С. Введение в PR: Перевод с англ. – Ростов на Дону: Феникс, 1998. – 320 с.
2. Вебер М. Харизматическое господство // Социологические исследования , 1988.
3. Ганжуров Ю. Роль політичних комунікацій у формуванні громадянської свідомості // Політичний менеджмент. – 2010. - №4 (43). – С.36 – 45.
4. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К. : МАУП, 2006. — 400 с. — Бібліогр.: с. 386–397.
5. Евгеньева Т. В. Технологии социальных манипуляций и методы противодействия им. Спецкурс по политической психологии. – СПб.: Питер, 2007. – 80 с.
6. Кошелюк М.Е. Технологии политических выборов. – СПб., 2004.
7. Липпман У. Общественное мнение. – М., 2004.
8. Лісничий В.В., Грищенко В.О., Іванов В.М. та ін. Сучасний виборчий PR. – Северодонецьк: Видавничий дім «ЕВРИКА», 2001.
9. Макиавелли Н. Государь. – М., 1990.
10. Маслоу А. Психология бытия. – М., 1997.
11. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496с.
12. Матвеева Л.В., Анисеева Т.Я., Молчанова Ю.В. Психология телевизионной коммуникации. – М., 2000
13. Пирен М.И. Основы політичної психології. – К., 2003.
14. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 368 с.
15. Політична психологія та Іміджелогія. Навчально-методичний посібник /Автори: Лактіонов О. М., Хомуленко Т. Б. – Харків, 2009. – 94 с.
16. Политическая психология / Под ред. А.А. Деркача. – М., 2001.
17. Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. С англ. Составитель профессор Е. Б. Шестопап. – М.: ИНФРА – М, 2002. – 304 с.
18. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвеева. – Київ: ЦУЛ. – 2003. – 216с.

19. Почепцов Г.Г. Профессия – имиджмейкер. – К., 1995.
20. Справочник по политическому консультированию / Под ред. проф. Дэвида Д. Перлматтера: Пер. с англ. – М.: Консалтинговая группа «Имидж-Контакт»; МНФРА – М, 2002. – XX11, 330 с.

ТЕМА 8. ПСИХОЛОГІЯ ПОЛІТИЧНОГО КОНФЛІКТУ

Постановка проблеми

1. Сутність та причини виникнення політичних конфліктів.
2. Типи та функції політичних конфліктів
3. Шляхи розв'язання і врегулювання політичних конфліктів

Теми повідомлень і доповідей

1. Теорії політичних конфліктів конфліктів.
2. Переговори як метод розв'язання політичних конфліктів (психологічний аспект)
3. Корупція як фактор конфліктності суспільства.
4. Особливості міжнародних політичних конфліктів
5. Психологічний аспект етнополітичного конфлікту.
6. Психологія стратегії і тактики поведінки опонентів у конфліктній взаємодії.
7. Політичні конфлікти та тероризм.
8. Психологічний супровід військового конфлікту.

Логічні завдання та проблемні запитання

1. Проаналізуйте психологію сучасного конфлікту:
 - політичного;
 - етнополітичного;
 - міжнародного;
 - міжпартійного;
 - між владою та опозицією;
 - між владою та суспільством;
 - міжособистісного.
2. Охарактеризуйте поняття «радикалізм», «екстремізм», «тероризм». У чому полягає їх спільне та відмінне?
3. Визначте психологічну складову конфліктів в політикумі сучасної України

4. У чому полягає психологічне підґрунтя терористичної діяльності?
5. Обґрунтуйте відповідь на питання: «Конфлікт в політиці: закономірність чи аномалія?»

Література

1. Вітюк Н.Р. Психологія конфлікту: навчально-методичний посібник для проведення семінарських занять у вищих навчальних закладах. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2008. – 176 с. – С. 74.
2. Головатий М.Ф. Політична психологія: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / М.Ф. Головатий. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 400 с.
3. Головатий М, Логвиненко С. Політична толерантність як засіб національної консолідації українського соціуму // Політичний менеджмент. – 2010. - №3 (42). – С. 23 – 36.
4. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К.: МАУП, 2006. — 400 с. — Бібліогр.: с. 386–397.
5. Евгеньева Т. В. Тенологии социальных манипуляций и методы противодействия им. Спецкурс по политической психологии. – СПб.: Питер, 2007. – 80 с.
6. Меркотан К. Демократія як політичний і психологічний компроміс сучасності // Політичний менеджмент. – 2010. - №4 (43). – С. 122 – 129.
7. Ольшанский Д.В. Основы политической психологии. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496с.
8. Одергон А. «Отель «Война». Психологическая динамика вооруженных конфликтов» - М.: Энигма, 2008. — 512с.
9. Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс // Вопросы философии. – 1989. – №3.
10. Пирен М.И. Основы політичної психології. – К., 2003.
11. Пирогов А. И. Политическая психология: Учебное пособие для вузов. М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 368 с.
12. Политическая психология. Хрестоматия: Учебное пособие / Пер. С англ. Составитель профессор Е. Б. Шестопап. – М.: ИНФРА – М, 2002. – 304 с.
13. Политическая психология: Учеб. пособ. для вузов / Под общ. ред. А.А.Деркача, В.И. Жукова, Л.Г. Лаштева. – М.: Академпроект, 2001. – 858с.
14. Політична психологія. Навчальний посібник/ за ред. С.О. Матвеева. – Київ: ЦУЛ. – 2003. – 216с.
15. Рассел Б. Власть. Новый социальный анализ. Лондон: UNWIN BOOKS, 1996. – 184 с.
16. Траверсе Т. М. Політична психологія: навчальний посібник / Т. М. Траверсе. — К.: Парламентське вид-во, 2013. — 240 с.

Методичні вказівки до семінарських занять.

Кожне питання семінарського заняття повинно містити коротку постановку проблеми, доповідь мусить мати послідовне викладення науковою мовою та закінчуватися висновком.

Після закінчення викладення питання (термін доповіді може складати 5-10 хвилин) студент повинен вміти відповісти на поставлені питання аудиторії та викладача. Відповіді доповідача оцінюються як додаткові бали, так само й питання поставлені іншими студентами зараховуються їм як додаткові бали.

Кожне питання семінарського заняття обговорюється у вигляді дискусії (якщо проблема містить спірні питання) або підведення підсумків. Якщо аудиторія має доповнення, то вони також оцінюються як додаткові бали.

Протягом відповіді на семінарському занятті студент повинен мати уявлення про загальнополітичний розвиток регіону чи країни, яка розглядається в темі та розуміти основні пріоритетні вектори їх зовнішньої політики, знати політичні характеристики політичних лідерів цих країн.

**6. ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
до дисципліни «ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»
спеціальності 052 Політологія**

- ЗАВДАННЯ 1. Описати основні напрямки досліджень сучасної політичної психології.
- ЗАВДАННЯ 2. Розкрийте сутність політичної культури і політичного ідеалу.
- ЗАВДАННЯ 3. Проаналізувати та описати чинники політичної соціалізації особистості у сучасному світі.
- ЗАВДАННЯ 4. Здійснити інтернет-огляд «Політичні лідери»
- ЗАВДАННЯ 5. Проаналізувати психологію глобалізації та антиглобалізму.
- ЗАВДАННЯ 6. Провести дослідження за допомогою проективної методики «Я і влада».
- ЗАВДАННЯ 7. Зробіть психологічний аналіз засобів масової інформації як знаряддя пропаганди.
- ЗАВДАННЯ 8. Обґрунтуйте, що «образ мира» значно впливає на нашу політичну ідентифікацію та поведінку.
- ЗАВДАННЯ 9. Докажіть, що мережі Інтернет значно впливають на суспільну свідомість.
- ЗАВДАННЯ 10. Наведіть приклади маніпуляцій масовою свідомістю за допомогою ЗМІ.
- ЗАВДАННЯ 11. Охарактеризуйте перформанс як елемент політичного іміджу.
- ЗАВДАННЯ 12. Охарактеризуйте, в чому полягає психологічне підґрунтя терористичної діяльності?
- ЗАВДАННЯ 13. Проаналізуйте психологічний аспект політичної символіки.
- ЗАВДАННЯ 14. Охарактеризуйте психологічний фактор розв'язання політичних конфліктів.
- ЗАВДАННЯ 15. Дайте характеристику психологічного фактора етнополітичного конфлікту.
- ЗАВДАННЯ 16. Розробіть методичні рекомендації для кампанії підтримки політичних рішень.
- ЗАВДАННЯ 17. Опишіть роль масових газет в Україні у формуванні масової свідомості та громадської думки.
- ЗАВДАННЯ 18. . Порівняльний аналіз концептуальних підходів до розуміння психології влади.
- ЗАВДАННЯ 19. Зробіть порівняльний аналіз концептуальних підходів до розуміння психології влади.
- ЗАВДАННЯ 20. Скласти психологічну характеристику відомого політичного лідера.

**7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ
до дисципліни «ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»
спеціальності 052 Політологія**

Завдання модульної контрольної роботи для поточного контролю

Питання до іспиту

1. Політична психологія як наука.
2. Предмет, об'єкт і метод політичної психології.
3. Основні принципи, проблеми і структура політичної психології.
4. Основні категорії політичної психології.
5. Найважливіші етапи розвитку політичної психології.
6. Методи політико-психологічних досліджень.
7. Методи дослідження політичної психології особистості.
8. Методи дослідження політичної психології малих груп.
9. Методи дослідження політичної психології великих груп.
10. Методи дослідження політичної психології мас.
11. Політична свідомість.
12. Психологічні особливості політичної орієнтації суб'єктів політичного процесу.
13. Політична участь і поведінка: особливості та основні типи.
14. Психологічні аспекти формування політичної культури.
15. Політична культура і політичний ідеал
16. Політичний менталітет.
17. Авторитаризм, демократія, тоталітаризм: психологічні виміри політичних режимів.
18. Психологія опозиції
19. Політична символіка – психологічний аспект.
20. Політична психологія особистості.
21. Політичне лідерство як психологічний феномен.
22. Психологія політичної еліти.
23. Психологія малих груп у політиці.
24. Психологія великих груп у політиці.
25. Національна психологія в політичному контексті.
26. Психологія влади у вітчизняній і зарубіжній психології.
27. Воля до влади Ф.Ніцше
28. Мотивація влади в політичній психології
29. Модель дії влади по Х. Хекхаузену.

30. Воля до влади А. Адлера. Індикатори прагнення до влади.
31. Класифікація потреби влади С. Каверіна.
32. Системно - психологічний опис принципів влади.
33. Використання джерел влади в політичній діяльності.
34. Психологічні особливості президентської влади
35. Психологічні принципи ефективності влади.
36. Принципи ефективності влади Н. Макиавеллі.
37. Психологічні закономірності стійкості влади.
38. Категорія «життєвий простір», її вплив на стійкість влади.
39. Вплив «ресурсів влади» влади на психологічні закономірності її стійкості.
40. Формула стійкості влади.
41. Психологія життєвого простору. Суб'єктивні і об'єктивні характеристики.
42. Баланс/дисбаланс влади.
43. Психологія масових політичних настроїв.
44. Психологія масової стихійної поведінки: юрба, паніка, чутки.
45. Становище особистості в масі.
46. Натовп як суб'єкт соціального і політичного дії.
47. Аналіз феномену натовпу в роботах Г. Лебона, С. Сігеле, Г. Тарда і С. Московічі.
48. Типи та структура масової політичної свідомості.
49. Громадська думка: сутність, функції
50. Психологічна природа чуток: типологія, функції та механізми поширення.
51. Місце і роль масових комунікацій в управлінні масовою політичною свідомістю й поведінкою.
52. Поняття та функції масова комунікації.
53. Аналіз масової комунікації в роботах Г. Ласвелла, П. Лазарсфельда, Р. Мертона, П. Бурдьє, Ж. Бодріяра.
54. Види каналів масової комунікації.
55. Установки та стереотипи масової свідомості.
56. Поняття «установка» в роботах Д. Узнадзе, Г. Олпорта.
57. Стереотипизація свідомості в роботах У. Ліппмана.
58. Концепція образу світу А. Леонтєва.
59. Використання механізмів сприйняття в процесі управління масовою свідомістю та поведінкою
60. Психологія політичного ПР: загальна характеристика, структура.
61. Психологія брэнда.

62. PR в політиці.
63. Особливості виборчого PR.
64. Психологія масової електоральної поведінки.
65. Психологія політичної реклами: структура, види та функції
66. Політична реклама виборчих кампаній
67. Унікальна політична пропозиція (УПП): психологічний зміст та структура.
68. Фотографія кандидата
69. Відео стиль кандидата
70. Маніпулятивні аспекти політичної реклами.
71. Психологія політичного конфлікту: сутність та причини виникнення.
72. Типи та функції політичних конфліктів.
73. Шляхи розв'язання і врегулювання політичних конфліктів.
74. Психологічні аспекти іміджу політика

8. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ ПОСІБНИКІВ, ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ ТОЩО.

1. Методичні рекомендації до навчальної дисципліни «Політична психологія» (для студентів спеціальності «Політологія») / Уклад. Н. П. Пашина. - Маріуполь: Вид-во Маріупольського державного університету, 2015. - 47 с.

2. Методичні рекомендації до навчальної дисципліни «Політична психологія» РОБОЧИЙ ЗОШИТ до теми семінарського заняття «ПСИХОЛОГІЯ ТЕХНОЛОГІЙ СОЦІАЛЬНИХ МАНІПУЛЯЦІЙ» (для студентів спеціальності «Політологія») / Уклад. Н. П. Пашина. - Маріуполь: Вид-во Маріупольського державного університету, 2016. - с. 36.

2. Першоджелела та підручники.rar - RAR архив, размер исходных файлов 480 578 503 байт

3. Інформаційні ресурси

1. Сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Сайт Національної Парламентської бібліотеки України – <http://www.nplu.kiev.ua/>
3. Сайт Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України – <http://www.ipiend.gov.ua/>
4. Сайт Українського незалежного центру політичних досліджень – <http://www.usipr.kiev.ua/>
5. Сайт Українського центру політичного менеджменту – <http://www.politik.org.ua/>
6. Сайт журналу «Віче» – <http://www.viche.info/>
7. Сайт альманаху «Грані» – <http://www.grani.org.ua/>
8. Сайт наукового вісника «Гілея» – <http://www.gileya.org.ua/>
9. Сайт журналу «Нова парадигма» – <http://www.novaparadigma.org.ua/>

**9. ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ БІБЛОТЕКИ ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ
НАВЧАЛЬНИМИ ПІДРУЧНИКАМИ (ПОСІБНИКАМИ) З ДИСЦИПЛІНИ
до дисципліни «Вступ до спеціальності»
спеціальності 052 Політологія**